

De Wervelwind

Jaargang 2 No 16

2008.05.12.016

Van Gybland Oosterhoff

British propaganda
Newspaper dropped
over the Netherlands by
the RAF. Year 2 number
16. Propaganda number
H29.

DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

No. 16

• VERSPREID DOOR DE R.A.F. •

NOVEMBER 1943

Op 14 October j.l. heeft de Universiteit van Oxford H.M. Koningin Wilhelmina het eere-doctoraat in de rechtswetenschappen toegekend. Op de foto ziet men H.M. op weg naar het amphitheater, waar Haar de doctorsbul zal worden uitgereikt. Bovenaan de foto is het wapen van de Universiteit van Oxford afgedrukt.

DE WERVELWIND

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

NOODZAKELIJKE DEFINITIES

NIETS is noodlottiger in zaken van staat, zoewel op nationaal als internationaal gebied, dan begripsverwarring. Daarom lijkt het ons noodzakelijk om een paar begrippen, die den laatsten tijd herhaaldelijk naar voren zijn gekomen, nauwkeurig te omschrijven, opdat niemand, vriend noch vijand, in het onzekere gelaten worde omtrent hun beteekenis. De begrippen die wij op het oog hebben, zijn: Onvoorwaardelijke Overgave, en Co-belligerentie.

Wat betreft onvoorwaardelijke overgave moeten wij twee vragen beantwoorden. Ten eerste: Wat beteekent de term onvoorwaardelijke overgave in juridischen zin? Ten tweede: Waarom wordt er van Duitschland, resp. Japan, ditmaal onvoorwaardelijke overgave geëischt?

Onvoorwaardelijke overgave beteekent, dat de verslagen partij het recht verbeurt om mee te spreken, zoewel in, als over de wapenstilstandsvoorwaarden. Ingeval van onvoorwaardelijke overgave mag de verslagen partij zelf geen voorwaarden aanbieden, waarop zij bereid is den strijd te staken: en het is evenmin toegelaten, dat de verslagen vijand gaat loven en bieden over de voorwaarden, die de overwinnaar wil opleggen. Onvoorwaardelijke overgave is dus het volkomen tegendeel van een wapenstilstand, resp. vrede, door

overleg. Bij onvoorwaardelijke overgave zijn de termen niet negotieel: ze worden opgelegd en de verliezer heeft slechts te teekenen.

Waarom nu zal dit keer deze strafte procedure worden gevolgd? Eenvoudig, omdat de strijdende volken door bittere ervaring en door het besef van eigen fouten wijzer zijn geworden, dan zij het in 1918 waren. In 1918 was er weliswaar geen wapenstilstand door overleg, maar maarschalk Foch stelde de Duitse delegatie onder den honger Erzberger van de wapenstilstandsvoorwaarden op de hoogte voor hun aanvaarding werd geëischt. Hieruit hebben de Duitse generaals en Hitler later muet geslagen. De mythe werd geschapen, dat het Duitse achterland, de burgers dur, door slapheid en verraad het Duitse leger hadden gedwongen tot het staken van den strijd. In de Teutoonische verbeelding werd het Duitse leger aldus allengs opnieuw getooid met een namaak-lauwerkrans van overwonnenheid.

In 1918 wonnen de geallieerden den oorlog tegen Duitschland, maar in de jaren daarna verloren zij den vrede aan Duitschland. Duitschland speculeerde van den beginne af aan op concessies, welke het ook verkreeg. Het verslagen Duitschland van 1918, buite om te beginnen met succes den toenmaligen geallieerden angst

uit voor een bolsjewistisch Duitschland. De kern der verslagen Reichswehr bleef ter verhoeding van inwendige troebelen met geallieerd goedvinden bestaan: de militaire traditie en de Junker-kaste bleven daardoor intact. De zucht naar normale handelsbetrekkingen, volkomen verklaarbaar in een maatschappij, waar vraag en aanbod de hoogste wet vormen van het economisch leven, verschaften aan Duitschland allengs de grondstoffen, noodzakelijk voor herbe-wapening. De innerlijke vrijheid, welke de geallieerden de jonge republiek van Weimar lieten, werd reeds voor Hitler handig uitgebuut door de oude krachten van het onveranderlijke Duitse imperialisme. De vrede van Versailles moedigde bovendien onbedoeld de kwade instincten aan door het opleggen van gedeeltelijk onrechtvaardige voorwaarden, die bovendien niet ten uitvoer werden geleid. Voorts gaf wijlen President Wilson, die meer predikend professor dan practisch politicus was, Duitschland een machtig politiek breekscher in de hand: het zelfbeschik-kingsrecht der Volkeren.

In naam van dit Wilsoniaansche zelfbeschikingsrecht werd Oostenrijk Hongarije terecht in een aantal kleinere staten verdeeld, die echter aan Duitschland ten prooi moesten vallen, zoodra de z.g. collectieve veiligheids een woord geworden was,

(3)

dat niet meer door daden werd bekrachtigd. In naam van dit Wilsoniaansche zelfbeschikingsrecht mobiliseerde Duitschland overal in midden Europa zijn minderheden tot vijfde kolonnes; met dit zelfbeschikingsrecht in de gepantserde vuist wrikte het Europa uiteen.

Het gaat er nu om door het toepassen eener nieuwe formule een historische herhaling van deze serie geraffineerd opgezette misdaden te voorkomen. Laten wij eens een oogenblik aannemen, dat in Duitschland onder de druk van een zware militaire nederlaag een regering aan het bewind zou komen, die bereid zou zijn alle veroverde gebieden op te geven, het nazi-regime volledig te liquideeren en zelfs het beginsel van onvoorwaardelijke overgave op papier te aanvaarden, waarbij het echter de voorwaarde zou stellen dat het een eigen gewapende macht zou mogen behouden, om inwendige strubbelingen te voorkomen en bovendien vrijheid eischte om regelen op te treden bij het vormen der openbare meening.

Sommige menschen zouden geneigd zijn een dergelijk aanbod als verriedelijk te beschouwen, daar het den oorlog zou kunnen bekorten. De kortzichtigheid zou dan echter de wijsheid bedriegen, en een later geslacht zou in een derden wereldoorlog tegen Duitschland het gelag der onachtzaamheid moeten betalen. Want alleen door onvoorwaardelijke overgave van het hoofdkwartier, Duitschland, kunnen de Duitse voorposten, de minderheden in andere landen, militair en politiek onschadelijk worden gemaakt. Alleen door onvoorwaardelijke overgave, opgelegd aan Duitschland's militaire machthebbers, kan een tweede dolkstoot-legende van meet af aan worden ontzenuwd. Alleen in een land, dat zich onvoorwaardelijk overgeeft kunnen de geallieerden de hoognoodige controle krijgen over de propagandamiddelen, met behulp waarvan een deels maar al te gewillig Duitsch volk tot den

oorlog is opgevoed. Alleen in een Duitschland, dat zich onvoorwaardelijk overgeeft kan de Waffen SS, deze bende desperado's, met wortel en tak worden uitgerukt, kan een Zwarte Reichswehr onder den duim worden gehouden en kunnen oorlogsmisdadigers en weggesleepte oorlogsbuit worden achterhaald.

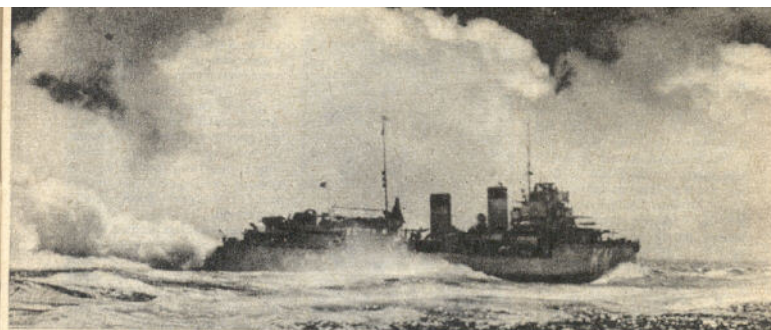
Onvoorwaardelijke overgave beteekent echter niet de vernietiging van Duitschland en nog minder de uitroeting van het Duitse volk. Door het aanvaarden der onvoorwaardelijke overgave wordt het Duitse volk aan de genade der overwinnaars uitgeleverd: deze zullen daar met wijsheid van gebruik dienen te maken. Strengere rechtvaardigheid moet pure wraak-zucht uitsluiten, welke slechts kwaad bloed zou zetten, gesichten lang. Economisch moet ook voor Duitschland de komende vrede rechtvaardig zijn. Reeds heeft Maarschalk Smuts verklaard, dat het niet in de bedoeling der geallieerden ligt om, gelijk een vorig maal geschiedde, de blokkade na den wapenstilstand voort te zetten. Het Duitse volk zal trouwens zijn imperialistische neigingen des te gereedelijker opgeven, naarmate het zich van een dragelijker bestaan verzekerd ziet. Strikte rechtvaardigheid gebiedt ons bovendien zelfs in het Duitse volk een beter element aanwezig te veronderstellen dan het Hitlerdom. Maar juist dit betere element kan nimmer naar boven komen, zoolang in Duitschland de straten vrij zullen blijven voor hakkenklappende karwatsendragers. En alleen door onvoorwaardelijke overgave kan deze geesel van Europa voorgoed gebroken worden.

Tenslotte een enkel woord over het begrip co-belligerentie. Het is U bekend, dat maarschalk Badoglio op 13 October namens den Italiaanschen koning een Italiaansche oorlogsverklaring aan Duitschland heeft verkondigd. Tegelijkertijd werd te London, Washing-

ton en Moskou, namens de aldaar gevestigde regeeringen bekend gemaakt, dat zij in den oorlog tegen Duitschland de hulp van de Italiaansche strijdkrachten aanvaarden als co-belligerent.

Wij willen hier niet ingaan op de vraag, welke militaire waarde deze geste van de oorlogsverklaring voor de geallieerde zaak zal hebben: het gaat hier slechts om uitleg van het juridisch begrip: co-belligerentie. Het wil eenvoudig zeggen: medestrijderschap, en geen woord meer. Door de aanvallen der Duitschers op de Italiaansche legers en bevolking, die zich in sommige gevallen teweêr stelden, was Italië practisch in een toestand van co-belligerentie komen te verkeren, welke thans officieel geregeld is. Door de geste van oorlogsverklaring is Italië echter niet tot een der verbonden volkeren geworden. De wapenstilstands-voorwaarden, bij Italië's onvoorwaardelijke overgave opgelegd, blijven van kracht: de privileges van een geallieerde komen de huidige Italiaansche regering niet toe. Herziening van de wapenstilstandsvoorwaarden kan door de geallieerden worden bewerkstelligd bij onderlinge overeenkomst, bij welker beraad Italië niet mee mag spreken. Bij een eventuele dergelijke herziening, zal echter in de weegschaal der rechtvaardigheid het gewicht aan hulp worden geworpen, welke de huidige regering van Italië aan de geallieerde zaak zal vermogen te verleenen. Verder blijkt uit de drie-mogendhedenverklaring, dat Groot Brittanje, de Vereenigde Staten en de Sowjet-Unie zich garant stellen voor het recht van het Italiaansche volk, om mettertijd op constitutioneel wijze, zijn eigen democratische regering te kiezen. Deze garantie is dus onverbrekelijk verbonden met de erkenning van Italië als cobelligerent. Tegenover Duitschland zal, zoodaas uiteenzet, echter een gansch andere gedragslijn gestreng worden toegepast.

De Redactie

Interview met Lt.-Admiraal J. Th. Furstner

GEREGELDE voorlichting van het publiek, in dit geval speciaal de Nederlandsche gemeenschap buiten de bezette gebieden, is een eisch, die te allen tijde blijft klemmen.

Bij de voorlichting over militaire onderwerpen moet men natuurlijk steeds voor ogen houden dat de vijand meeluistert.

Iedereen zal begrijpen dat restricties op dit gebied noodzakelijk zijn, vooral in oorlogstijd.

Over mijn positie en werkzaamheden kan ik het volgende zeggen: Als Minister maak ik deel uit van het Kabinet en als zoodanig zit ik in verschillende ministerieele commissies om mede te werken aan de oplossing van vraagstukken van algemeen bestuursbeleid. Als Minister van Marine en Bevelhebber der Zeestrijdkrachten ben ik meer speciaal belast met de leiding der Koninklijke Marine.

Toen in Mei 1940 in Nederland de tegenstand tegen de Duitse horden was ineengestort, moest ik maatregelen nemen om te voorkomen dat de Marine in dezen val werd meegesleept. Voor ons,

zeelui, die zijn opgevoed in de z.g. „maritieme visie“, is het vanzelfsprekend dat een oorlog niet is afgelopen nadat de vijand een stuk land heeft bezet, ook al is dit ons eigen moederland.

Deze bezetting garandeert hem een tijdelijke heerschappij over een zeker gebiedsdeel, maar de heerschappij ter zee verkrijgt de vijand hierdoor niet en deze is van esentieele beteekenis voor het winnen van een oorlog. Deze stelling heb ik zelf sprak, dat ik op 14 Mei 1940 de mogelijkheden tot het voortzetten van den oorlog volstrekt niet uitgeput achtte.

Het verlies van Nederland was voor ons een ware ramp, maar wij behielden immers onze overzeesche gewesten en bovendien was, door den aanval van Duitschland, Groot-Britannië automatisch ons bondgenoot geworden. Ook dit was op den Marinestaf altijd voorzien als

een zeer waarschijnlijke mogelijkheid en zij was neergelegd in een nota, welke ik als chef van den Marinestaf heb ingediend bij den toenmaligen Minister van Defensie ter aanbeveling van den aanbouw van bepaalde oorlogsvaartuigen. Deze nota is na de invasie nog door de Duitschers gepubliceerd, nota bene om te „bewijzen“ dat Nederland in den geest niet neutraal zou zijn geweest. Als of een Marinestaf ergens anders voor dient dan om alle mogelijkheden onder de loupe te nemen.

Nadat de beslissing tot capitulatie was genomen, verliet de Marine op mijn bevel het Europeesche grondgebied als een tijdelijk verloren gegaan onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden. Wij schaarden ons naast de Britsche Marine om van Engeland en de overzeesche gewesten uit den strijd tegen Duitschland voort te zetten.

Maar het overschakelen op Groot-Britannië als basis ging maar niet zoo één-twee-drie.

Ons personeel en materieel was zeer verschillend van dat der Brit-

(5)

(4)

sche Marine. De periode van aanpassing aan geheel nieuwe toestanden heeft gelukkig echter maar kort geduurd.

Dit is in de eerste plaats te danken aan den ernst en den dadendrang van ons eigen personeel en daarnaast aan de groote tegemoetkomingheid van de Britten. Reeds 10 dagen na aankomst in Groot-Brittannië hadden de Nederlandse oorlogsschepen hun nieuwe posten betrokken, terwijl op 1 Juni 1940 de Marine Luchtvaart Dienst zijn vlieg-carrière in Britsch verband hervatte.

De succesvolle Duitse opmars in 1940 had méér Geallieerde oorlogsvloten van hun bases op het Europeesche vasteland verdreven. Londen werd de zetel van verschillende vreemde Admiraliteiten, terwijl de zeerijdkrachten van verschillende nationaliteiten aan de zijde der Britten den strijd tegen de As voortzetten.

Uit een oogpunt van zakelijkheid sprak het vanzelf, dat één homogeen college de leiding moest nemen in de operationele oorlogvoering ter zee.

De Britsche Admiraliteit was daarvoor aangewezen. De Nederlandse Regering heeft daarom onze Marine-strijdkrachten, welke uit Nederland waren uitgeweken, ter beschikking gesteld van de Britsche Admiraliteit.

Dit was een bewijs van gezond verstand en van loyaliteit. Wij voeren een bondgenootschappelijke oorlog en het is bekend dat een coalitie altijd het gevaar van tweespalt in zich draagt. De individuele belangen van de deelnemende landen loopen niet altijd parallel en zijn in sommige gevallen zelfs tegenstrijdig.

Toch is, voor het zoo snel mogelijk winnen van den oorlog, een maximale, gemeenschappelijke krachtsinspanning noodzakelijk. Deze is alleen dan gegarandeerd wanneer de deelnemende landen zich opofferingen willen getroosten voor het algemeene belang en eigen prestige-overwegingen op zij weten te zetten.

Onze oorlogsschepen, hoewel in bepaalde zeegebieden dus onder Britsch operationeel bevel staande, bleven voor 100% Nederlandsche oorlogsschepen. Commandant, officieren, onderofficiëren en manschappen zijn Nederlandsch. Het schip werkt echter samen in Britsch verband en ontvangt zijn opdrachten van de Britsche Admiraliteit. De verzorging van het personeel geschiedt door het Marine-hoofdkwartier te Londen. Ook het onderhoud van het materieel wordt van het hoofdkwartier te Londen uit voorzien en geregeld.

Door de tijdelijke bezetting van onze Oost door de Japanners moesten de Nederlandse zeerijdkrachten, die aldaar waren gestationeerd en den strijd hadden overleefd, uitwijken naar bondgenootschappelijke havens. De administratie en verzorging van personeel en materieel, dat voordien hoofdzakelijk in Indië zelf geschiedde, kwam nu goedgevoerd voor rekening van het hoofdkwartier te Londen.

Voor de algemeene leiding van den zee-oorlog in de z.g. "Western Hemisphere" werd na den val van Oost-Indië een analoge regeling getroffen als welke gold ten opzichte van de andere zeegebieden, m.a.w., in den Pacific en in de Caraïbische Zee kwamen onze eenheden onder operationeel bevel

van de Amerikanen.

Ook met de Amerikanen is de samenwerking voortreffelijk. In verband met het feit, dat onze zeerijdkrachten onder Britsch en Amerikaans operationeel bevel zijn gesteld, wil ik er op wijzen, dat de publicaties over hun verrichtingen onderworpen zijn aan de censuur, welke door het betreffende opperbevel wordt noodig geoordeeld.

Op het oogenblik vechten Nederlandsche zeerijdkrachten, waaronder te verstaan oorlogsschepen zoowel als vliegtuigen, op, onder en boven de Zeven Zeeën. Het Marine-personeel is verspreid over den geheelen aardbol.

In het Marine-hoofdkwartier te Londen blijven echter alle draden bijeenkomen, met dien verstande, dat soepelheid wordt betracht in het delegeren van bevoegdheden aan andere instanties, waar dit een vlotte afdoening van zaken kan bevorderen.

Over de toekomst kan ik kort zijn.

Het spreekt wel van zelf dat wij allen hunkeren naar de vrijmaking van al onze bezette gebiedsdeelen. Elke dag uistel beteekent verhooging van den druk waaronder onze ongelukkige landgenooten in Oost-Indië en Nederland leven.

De Marine is een daadwerkelijk vechtparaat en als zodanig kan zij gelukkig op de meest directe wijze bijdragen tot den val van de As-mogendheden.

Het personeel op de vloot voelt dit ook zoo. Ik heb b.wondering en groote waardering voor de wijze waarop dit personeel, vaak onder moeilijke omstandigheden, zijn plicht vervult.

Wij varen voort met alle middelen waarover wij kunnen beschikken. De vrijmaking van één gebiedsdeel zal voor ons tevens een gunstige gelegenheid scheppen om het vecht-personeel en oorlogsmaterieel van de Koninklijke Marine uit te breiden, opdat wij met nog meer kracht kunnen deelnemen aan de vrijmaking van de overige gebiedsdeelen.

De geblinddoekte bemanning van een U-boot wordt onder bewaking van Engelsche matrozen aan land gebracht.

BESTUURS-ACADEMIE

door

Ch. O. van der Plas

UW Getal is klein maar het zal groeien naar mate de strijd vordert. Gij zult Indië, dat naar de bevrijding van zijn klauwen hunkert, voor U vinden; Nederland dat geen offers in dezen strijd ontwijkt zal weldra naast U staan.

In deze woorden drukt Koningin Wilhelmina Haar vast vertrouwen uit in de toekomst van Haar Rijk en in Haar geloof in een hechte Rijkseenheid op onderling verantwoordelijkheidsbesef gebaseerd, toen zij ter gelegenheid van de opening der opleiding voor Nederlandsche Bestuursambtenaren in Australië een persoonlijke boodschap tot de studenten richtte. Voor deze jonge mannen zijn de woorden van de Koningin een inspiratie en belofte, omdat daarin doorklinken de onwankelbare moed en de grootsche visie van onze Koningin; omdat het Koninklijk woord hen er aan herinnert, dat zij in dezen moeilijken arbeid niet alleen zullen staan. Niets vormt een grotere inspiratie voor ons, buiten het Rijk, dan den strijd voor zijn herstel te voeren dan van de Koningin zelf te vernemen hoe, ondanks eigen lijden en heldenstrijd, het Nederlandsche volk zich met de 70 miljoen Rijksgenooten, die onder het Japansche yok zuchten, verbonden gevoelt en voor hun bevrijding strijden zal. Deze verbondenheid tusschen het kleine doch roemrijke Nederland in Europa en het groote eilandrijk in Azië, is voor de wereld van de grootste betekenis. Zij waarborgt, dat hoeezer ieder deel van het Koninkrijk ook door de eigen cultuurele en economische omstandigheden zich moge ontwikkelen, de band gedurende eeuwen gesmeed door gemeenschappelijke idealen, waarheid, verdraagzaamheid en gerechtigheid zal leiden tot een steeds hechter samengroeiend Koninkrijk in drie werelddeelen, dat door zijn eenheid en

verschcheidenheid de verscheurde menscheid dien weg wijst naar een blijvend vrede. Het is het besef van deze grootsche taak die de aanstaande Bestuursambtenaren, Nederlanders en Indonesiërs, hecht tezamen bindt in kameradschap en hartstochtelijke toewijding aan de idealen, die in de persoon van onze Koningin symbolische uitdrukking vinden. Deze studenten zijn samen gebracht uit alle deelen der wereld.

"Australië"-vaarders

Een belangrijke groep ontsnapte uit Nederland. Deze jonge mannen vertegenwoordigen U, Nederlanders onder de Duitse tyrannie. Hun aanwezigheid herinnert hun makkers er dagelijks aan, wat Gij doormaakt, en bindt hen nauwer met elkaar en met U. Anderen dienden het Rijk in de weermacht, te land, ter zee en in de lucht. Weer anderen, oudereid die een mooie positie bekleedden in het particuliere leven, gevoelden zich groepen hun deel te nemen in den wederopbouw van Ned. Indië.

Alle leerlingen begrijpen hoe zwaar de taak zal zijn, straks de geallieerde legers met hun kennis van land en volk bij te staan, en de bevolking der bevrijde gebieden te inspireren en te organiseren voor steun aan de oorlogvoering. Zij begrijpen wat het beteekenen moet straks in de door den vijand uitgemaakte gebieden de bevolking te hulp te komen, haar veiligheid en orde te hergeven en door een reeks van sociale, economische en hygienische maatregelen uit de ellende, die de onderdrukker gebracht heeft, terug te brengen tot een peil, dat de Nederlandsche en Indonesische opvattingen van men-

schelijkheid en behoorlijkheid waardig is.

Het is daarbij eene voldoening, dat ofschoon zij straks burgerlijke ambtenaren zullen zijn, zij als strijders Indië binnen zullen komen. Want zij zullen de troepen moeten vergezellen en daardoor veel oorlogsgevaar deelen. Juist daarom zijn zij gedurende hun opleiding gemilitariseerd en krijgen zij, behalve eene sterk op practijk gerichte wetenschappelijke vorming, ook les in zelfverdediging, het hanteren van wapens, en 'paardrijden om straks uiterst moeilijke patrouilles uit te voeren in de tropische bosschen en eindeloze moerassen. Karaktervorming neemt bij de opleiding eene belangrijke plaats in; zij zullen voortdurend moeten beseffen welk een eer het voor hen is, het beste, dat Nederlanders en Indonesiërs gemeen hebben, tijdens de herovering te mogen uitdragen en vertegenwoordigen.

Reeds dadelijk na den val van Nederlandsch Indië werd het duidelijk, dat de herovering niet een zaak zal zijn van maanden, doch van jaren. Dit maakte de vorming van bestuursambtenaren noodzakelijk en in beginsel werd daartoe terstond besloten. De uitvoering was niet eenvoudig. Het aantal Nederlanders buiten bezet gebied is helaas klein; vloot, leger, luchtmacht en vooral de koopvaardij, waarop Gij allen trotsch kunt zijn, eischen het overgrote deel van deze Nederlanders op. Doch het is mogelijk gebleken een redelijk aantal bijeen te brengen. Zij komen uit de meest verschillende streken, levensomstandigheden, leeftijden en bevolkingsgroepen. Liederen met veel wereld-ervaring en jonge jongens, zoo van de schoolbank. Er is een Indonesiër bij die, nadat een eilandengroep in April 1942 door een overval van huurlingen der Japanners voor ons verloren was gegaan, 17 dagen later met een aantal

Een Indonesisch soldaat in Australië.

vrienden de Japansche marionetten overviel en gevangen zette, de eilanden voor H.M. heroverde tot de aankomst van Nederlandsch Indië troepen twee maanden later, en het gebied uit Haar naam voortreffelijk bestuurde. Bedenk wel, dat de Japanners te dien tijde op het hoogtepunt stonden van hun overwinningen; dat onze held over geen enkel vuurwapen beschikte; dat geen enkel militair en geen Nederlander aanwezig was, om hem met zijn ervaring bij te staan en dat hij een groot gezin had, dat zeker aan de weerwaak der Japanners zou worden blootgesteld, wanneer die terug mochten komen. Hij wist zelfs niet, dat Nederlandsch Indië en zijn belangen door de organisatie in Australië werden beharigd. Maar dat was ook niet noodig. Hij diende eenvoudig de Koningin en deed zijn plicht, zonder de gevolgen voor hem te tellen.

Docenten waren al even moeilijk te krijgen als leerlingen. Gelukkig heeft Prof. Holleman, Hoogleraar te Stellenbosch in Zuid Afrika, een vermaard kenner van het Indonesische gewoonterecht in Indië, die eenige jaren hoogleraar te Leiden was, zich bereid verklaard de leiding van het instituut op zich te nemen. Andere docenten, die allen reeds een volle en meer dan volle dagtaak hebben, geven hun colleges daarbij.

Ik zelf heb het voorrecht hun les te geven. Ik wilde, dat Gij deze flinke en heldere gezichten zien kon. Allen zijn gespannen om zoo snel mogelijk gered te zijn voor de taak, die hen wacht. Zij zijn U Nederlanders, die, schijnbaar weerloos, U zoo prachtig weet te handhaven tegenover den onderdrukker, ten volle waardig. Door de verhalen van uit Nederland ontkomen weten zij van de offers door U gebracht. De namen der jongelieden, die hun leven gaven voor het handhaven der Nederlandsche vrijheid, zelfs in Duitse ketenen, zijn hun bekend en hun voorbeeld staat hun steeds voor oogen. Met uitzondering van de gehuwden wonen ze samen in het instituut en in onderlinge kameradschap handhaven zij zelf licht en orde in huis en leeren zij de innerlijke discipline, die de hoogste vorm van discipline is. Al zijn de jongelieden thuis zelfstandig, belangstellend, ook onder docenten, zijn bij gemeenschappelijke maaltijden altijd hartelijk welkom. Zoo kan ook buiten de lesuren een band gelegd worden. Militaire oefeningen en wat sport zijn wel hard noodig ook voor de gezondheid. 24 Uren college per week verplicht daarbij tot enorm veel zelfstudie; het is een wel bijzonder zwaar programma. Daarbij komen de practica, waarbij allerlei gebeurtenissen en problemen uit de practijk worden behandeld. Het programma omvat Maleisch en Nederlandsch voor hen, die door een lang verblijf in het buitenland onze schoone taal niet zoo zuiver meer spreken; staatsrecht, strafrecht, strafvoering, adatrecht (dat wil zeggen: Gewoonterecht der bevolking), de Islam en zijn betekenis, bestuurspractijk, volkenkunde, economie met bijzondere nadruk op de practische zijde daarvan, geschiedenis en weldra Engelsch.

Wanneer deze opleiding is voltooid volgt de naopleiding in de practijk. De jongelieden worden dan, voorzover zij geschikt zijn gebleken, geplaatst in het vrije godoelte van Nederlandsch Indië,

in het gebied van Merauke, waar zij dadelijk met allerlei praktische problemen in aanraking komen en wel in het bijzonder met dat van het herstel.

Het is in die omgeving, dat onze jonge bestuursambtenaren straks de practijk van het besturen zullen leeren. Daar zullen zij leeren met zware lichamelijke inspanning onbevreesd gevaar te trotseeren. Daar zullen zij leeren hoe, in plaats van het vroeger aartsvaderlijk bestuur, in het nieuwe Nederlandsch Indië een ander bestuur is gekomen, dat tot taak heeft alle levende krachten in de maatschappij te mobiliseeren en samen te brengen. Daar zullen zij, Indonesiërs en Nederlanders, na in het Instituut echte kameradschap onder elkaander te hebben geschermd, moeten leeren Nederlanders, Indonesiërs, Chinezen en andere inwoners bijeen te brengen in een samenleving, waar ieder zich zelf kan zijn, maar waar allen tezamen eene eenheid vormen, groeter dan de som van wat elk hunner bijdraagt.

Daar zullen zij, gedragen en beziel door den grooten geest onzer Landsvrouw, door de oerbij voor elks overtuiging en geestelijk bezit, vervuld van verantwoordelijkheidsgevoel, in het werkelijke leven leeren wat het is te besturen: In naam der Koningin.

Een Nederlandsch officier in Australië.

Aanwijzingen voor "illegale" werkers

"Het eenige legale bestaan is het illegale." (Uit de Nederlandse ondergrondse pers).

Uit bezet gebied ontvingen wij eenige nuttige aanwijzingen, betrekking hebbend op de gedragslijn, die gevolgd moet worden bij het illegale werk. Ook uit Frankrijk, waar talrijke groepen met succes den ondergrondse strijd voeren, mochten wij dergelijke aanwijzingen ontvangen. Na overleg met ter zake kundige Engelandvaarders werd uit deze raadgevingen het volgende résumé samengesteld. Het betreft hier vanzelfsprekend geen poging tot het geven van een volledige handleiding. Hoofdzakelijk is, dat men door rustig lezen en overdenken zijn eigen handelwijze en die van de groep waarin men werkt, toetsen en blijft toetsen aan de eischen van veiligheid.

A. Den Doolaard ("Bob") voor de microfoon van Radio Oranje.

ALGEMEENE OPMERKINGEN

1. Werp U niet op het moeilijke illegale werk voor gij ten volle weet, wat ge bereiken wilt. Beveilig u door allen die, en alles wat door U handelwijze gevaar zou (den) kunnen loopen. Draag zorg, dat iemand volmachten heeft namens U, burgerlijk op te treden (financien, giro, bankrekening, gezinszorg). Uw gevormde mag echter vanzelfsprekend uw Uw illegale werk of Uw voornemen daartoe, niet op de hoogte zijn.
2. Neem niet verschillende illegale functies op U. Opeenhoping van functies geeft voortdurend aanleiding tot moeilijkheden en loopt altijd slecht af. Wie zich niet meer dan een soort werkzaamheden bezig houdt, brengt meer dan een organisatie in gevaar. Vermijd dus angstvallig z.g. „kruisende lijnen“! Wie illegale vlagschriften verzorgt of verspreidt,

onthoudt zich dus b.v. van het onderbrengen van onderduikers en omgekeerd. Ga niet buiten Uw vrijwillig gekozen „vak“, en beperk daardoor het gevaar voor Uzelf en voor anderen.

3. Handel zoo normaal mogelijk. Elke afwijking van het normale valt op en is daarom gevaarlijk. Bedenk, dat gij Uw alibi zooveel mogelijk moet zoeken in normale functies. Hij, die zijn illegale werkzaamheden kan verenigen met zijn legale, loopt het minste gevaar. Bedenk dit voor gij Uw functie aanvaardt als naderwerk in een groter geheel. Laten leiders dit vooral bedenken bij het uitkiezen van medewerkers. Het herhaaldelijk overbrengen van berichten b.v. van stad naar stad, moet, indien mogelijk, aan personen worden toevertrouwd, die uit hoofde van hun werk veelvuldig reizen.

4. Waarvoor moet gij U vooral

houden? De ervaring heeft geleerd, dat 80% der arrestaties te wijten zijn aan lichtvaardigheid bij het werk, persoonlijke ijdelheid, nieuwsgierigheid en klets- en bemoeizucht van derden.

5. Uw werk gaat niemand aan, dan Uw naaste medewerkers (s). Hoedt U allen eerst voor eigen ijdelheid. Wie de neiging niet kan bedwingen, zich op zijn daden voor te laten staan, is een voortdurend gevaar voor zichzelf en zijn medewerkers, en kan zijn werk niet objectief verrichten.

6. Bedwing elke ongeoorloofde nieuwsgierigheid Uwerzijds. Probeer nooit van Uw medewerkers meer te weten te komen, dan voor Uw werk strikt noodzakelijk is. Bedenk dat een mensch altijd geneigd is lichtvaardiger om te gaan met andermands geheim dan met zijn eigen geheimen. Degen, die een illegaal blad verspreidt, hoeft en mag zelfs niet weten, waar, hoe en door wie het blad geschreven en gedrukt wordt. Het zorgvuldig verspreiden zij zijn hoogste voldoening. Ieder is onmisbaar op de plaats, waar hij staat. Iedere overschrijding van de nauwkeurig afgepaalde werkkring brengt onnoodige gevaren met zich mee, en is daarom te verwerpen.

7. Zorg zooveel mogelijk, dat Uw familie, ook naaste familie, ja zelfs Uw vrouw van Uw werk onkundig blijft. Wie niets weet, heeft niets te verantwoorden, wanneer onverhoopt de slag valt. Let op Uw kinderen. Kinderen op school praten kwalijk; niemand kan hun dat kwalijk nemen. Zij vooral mogen niets weten. Indien dit onvermijdelijk is, b.v. bij het opnemen van iemand, moeten zij een onschuldige, maar tevens logische verklaring krijgen, b.v. dat het hier een verwijderd familielid geldt.

8. Handel illegale zaken dus nooit in de huiskamer af, maar onder vier, desnoods zes oogen.

9. Hoed U voor Uw bureu, naaste vrienden en kennissen. Zij mogen niets weten of vermoeden. Veler kletsucht en interessantenerij op kosten van de illegale werkers is helaas nog altijd onbegrens. Elke afwijking van het normale wordt opgemerkt door hen, die van Uw normale doen en laten en van Uw normale omgang op de hoogte zijn. Is het onvermijdelijk, dat personen, niet bij Uw werk betrokken, iets merken, probeer het dan desnoods b.v. voor te stellen, of het zware handel betreft; maar verzeer Uw uitvluchten naar eigen fantasie. Snijd opmerkingen over buitengewoon gedrag Uwerzijds niet standstofs af, waardoor gij de vermoedens voedt, maar leid dergelijke nieuwsgierige opmerkers met een smoesje op een dwaalspoor. Denk er ook aan, dat de illegale werker er geen enkel voordeel van heeft, in zijn omgeving bekend te zijn als een dapper en actief vaderlander. Ga desnoods rustig voor een slaphannes door: het kan U, Uw werk en Uw organisatie enkel maar beschutten. Personen, van wie later gezegd zal worden: „Hé, van die vent heb ik het nu nooit gedacht“, zijn heden dikwijls de meest succesvolle illegale werkers, omdat niemand iets achter hen zoekt.

10. In het algemeen kan men dus zeggen: wanneer drie personen iets weten, wat slechts twee behoeven te weten, hebt ge een fout gemaakt.

11. Vermijd elke lichtvaardigheid bij het werk. Slordigheid en onbedachtzaamheid hebben reeds veel van illegale gekost en erger. Bedenk bij alles, wat gij doet, dat fouten Uwerzijds anderen kunnen meeslepen in Uw val. Er zijn personen, die fouten *hijven* maken. Dit wijst dan op bepaalde karaktereigenschappen of technische tekortkomingen, die principieel in strijd zijn met de grondregels van het illegale werk. Zij dienen, ook al schijnen zij onmisbaar, uit de organisatie verwijderd te worden. De organisatie en het werk gaan

in alle omstandigheden voor den enclien.

Laten wij nu enkele opvallende fouten nagaan.

12. Er is maar één plaats, waar politie en Gestapo bij huiszoeking niets kunnen vinden: Uw hersens. Alles, wat gij opschrijft omtrent werk, medewerkers, afspraken: elk genoteerd adres en telefoonnummer betekenen doodsgevaar voor U zelf en anderen, onverschillig of gij de betreffende aantekeningen bij U draagt of thuis verbergt. Gij weet immers nimmer, wanneer er huiszoeking plaats zal hebben, of wanneer gij, zij het bij toeval, in een razzia kunt geraken. Wen U van het begin af aan, alle voor Uw werk strikt noodzakelijke afspraken, adressen, namen, telefoonnummers enz. uit Uw hoofd te leren. Hetzelfde geldt voor boodschappen. Draagt gij anderen boodschappen op, laat hen die dan memoriseren en tegenover U *herhalen*, voor zij de opdracht gaan vervullen. Moet gij U naar een bepaalde plaats begeven, die U niet bekend is, leer dan de wegaanduiding uit Uw hoofd. Wie niets vraagt, valt niet op.

13. Namen, adressen en telefoonnummers.

Kijk elken avond na thuishoofst Uw portefeuille enz. na of er geen ongerechtigden in zitten. Stel dit nooit uit. Denk er aan, dat ook Uw vrouw, b.v. in de loop van den dag ergens adressen enz. genoteerd kan hebben, die buiten haar voorkennis om, met Uw illegaal werk in verband kunnen staan. Houd Uw bureau schoon. Kijk Uw aantekeningenboekje na, alsof ge zelf een politieman waart. Z.g. slordig of onleesbaar opgeschreven adressen enz. zijn even gevaarlijk als waren zij in blokletters geschreven. Complete adreslijsten zijn natuurlijk in een organisatie vanzelfsprekend niet alleen dooddelijk gevaarlijk, maar vormen bovendien een brevet van onkunde. Een organisatie waarin Jan en alleman elkaar kent, vormt voor de politie een staande invitatie om in haar geheel overgeloed te worden. Hierover

komen wij echter in een volgend nummer te spreken onder: organisatie.

Wie een afspraak opschrijft, b.v. Maandag 7 uur daar en daar, en die bij zich blijft dragen, stelt bij eventuele arrestatie de politie netjes in staat, zich naar de afspraak te begeven en een of meer van Uw medewerkers te arresteren.

14. Moet ge per se iets opschrijven, doe het dan in een soort code, waarvan ge zelf alleen de sleutel bezit. Bedenk echter, dat er geen amateur-codes zijn, die door vaklieden niet ontcijferd kunnen worden. Wanneer wij hier het woord „code“ gebruiken, dan bedoelen wij een op zichzelf geheel logische en eenvoudige notitie, waarvan de controleerbare inhoud overeenkomt met werkelijke feiten. Wanneer de politie in Uw zakboekje, of achter op een enveloppe vinden zou: „Niet vergeten Tante Anna te schrijven“, dan zal zij hier niets achter zoeken, en niets wijzer uit kunnen worden, zo gij werkelijk een Tante Anna hebt. Voor U zelf kan iets dergelijks echter een kostbare aantekening zijn.

15. Wij zijn nu allens op het terrein gekomen: verkeer met medewerkers. De gulden regel is hier: handel alles zooveel mogelijk mondeling af. Het gebruikmaken van briefverkeer, telefoon en telegraaf moet in principe worden afgekeurd, omdat het in de praktijk altijd gevaarlijk blijft. Brieven kunnen onderschept worden, ook al gaan ze niet per post. Ze kunnen ook bij den geadresseerde blijven slingeren. Correspondentie dus uitsluitend, wanneer het niet anders kan. Al dergelijke geschriften moeten terstond na lezing worden verbrand, of door de W.C. gespoeld. Hoed U voor het doen van mededeelingen in brieven, z.g. „tusschen de regels door“, wanneer ze ook maar de minste wrongenheid vertoonen in het kader van den geheelen brief. Handig tusschen de regels door schrijven is een aparte kunst. Soms worden mededeelingen zoo weggegomd,

dat de geadresseerde er niets van begrijpt. Bij eventuele onderschepping kunnen ze evenwel juist argwaan opwekken. Voorafgaande mondelinge afspraken tusschen briefschrijver en geadresseerde zijn dus noodzakelijk, om in noodgevallen onopvallend en met vrucht tusschen de regels door te kunnen schrijven. Telegrammen deugen niet voor illegaal verkeer; ze worden gecontroleerd. Telefoon, vooral de intercalé, is gevaarlijk. Noem nimmer namen en adressen van illegale werkers over de telefoon. Elke telefoon kan worden afgeluisterd, zonder dat ge er iets van merkt. Ook het regelmatig opbellen van denzelfden persoon is gevaarlijk. Dit geldt ook, indien

het telefoongesprek slechts een smoesje inhoudt, dat enkel de bedoeling Uwerzijds heeft een levens-teeken te geven, of om dengene, wien gij opbelt van Uw verplaatsingen op de hoogte te stellen. Particuliere telefoonnummers, die meer dan normaal in gesprek zijn, zullen altijd de belangstelling der controleerende organen opwekken.

16. Elke ontmoeting met een of meer medewerkers eischt bijzondere voorzorgen. Beperk aller-eerst het aantal. De gulden regel „Drie is te veel“ valt helaas niet altijd vol te houden. Samenkomst van vier personen voor illegaal werk is echter al ongewenscht. In een vakkundig opgezette organisatie kent elke medewerker trou-

wens slechts de beide schakels voor en achter hem.

Mijd voor besprekingen, indien enigszins mogelijk, stations, hotels, café's en restaurants; in het algemeen dus alle gelegenheden, die allereerst aan razzia's zijn blootgesteld. Voer geen wandelende bespreking op straat uit met meer dan twee personen. Probeer besprekingen zooveel mogelijk te combineeren met normaal zakelijk, vriendschappelijk of ontspannings-verkeer. Indien dit onmogelijk is, verdient een bezoek bij donker de voorkeur boven een bezoek bij dag.

(wordt vervolgd)

Samengesteld door twee Engelandvaarders en A. Den Doolaard.

DE BESLUITEN VAN MOSKOU

Op 11 November 1943 werden te Moskou vijf documenten bekend gemaakt.

Het eerste daarvan bevat een algemeen uitsluiting over de werkzaamheden en resultaten der conferentie te Moskou, in deze bewoordingen:

De conferentie van Ministers van Buitenlandse Zaken van de Ver. Staten, (de heer Cordell Hull), van het Vereenigd Koninkrijk (de heer Anthony Eden) en van de Sowjet Unie (de heer V. M. Molotoff), had plaats te Moskou van 19-30 October 1943. Er werden twaalf vergaderingen gehouden. Naast de Ministers van Buitenlandse Zaken namen de volgende personen aan de conferentie deel:

Voor de Vereenigde Staten: de heer W. Averell Harriman, Ambassadeur der Ver. Staten, Generaal-Majoor John R. Deane van het Amerikaanse Leger, de heer Green H. Hackworth, de heer James C. Dunn en deskundigen.

Voor het Ver. Koninkrijk: Sir Archibald Clark Kerr, Ambassadeur; de heer William Strang; Luitenant-Generaal Sir Hastings Ismay en deskundigen.

Voor de Sowjet Unie: Maarschalk K. E. Vorosjilov, Maarschalk van de Sowjet Unie, de heer M. A. Y. Vyshinski, de heer M. M. Litvinov, Vice-Volkscommissaris voor Buiten-

landse Zaken, de heer V. A. Sergejev, Vice-Volkscommissaris voor Handel met het buitenland, Generaal-Majoor A. A. Gryzlov van den Generalen Staf, de heer G. F. Sakzin, Hoofdambtenaar van het Volkscommissariaat voor Buitenlandse Zaken, en deskundigen.

De agenda omvatte alle vraagstukken, welke door de drie Regeeringen ter bespreking werden voorgelegd. Sommige dezer vraagstukken vereischten definitieve beslissingen, welke dan ook genomen werden. Na bespreking werd betreffend andere vraagstukken in beginsel beslist; deze vraagstukken werden voor gedetailleerde beschouwing verwezen naar commissies, die gevormd werden voor dit bijzondere doel, of zij werden overgelaten aan behandeling langs den diplomatieken weg. Ook zijn er vraagstukken aan de orde geweest, waarover men enkel van gedachten heeft gewisseld.

De regeeringen der Ver. Staten, van het Ver. Koninkrijk en van de Sowjet Unie hebben reeds ten naauwste samengewerkt in alles wat de gemeenschappelijke oorlogs-inspanning betrof. Nu echter zijn de drie ministers van Buitenlandse Zaken der drie regeeringen voor de eerste maal in staat geweest tot gemeenschappelijke beraadslaging.

In de eerste plaats hadden er

openhartige en diepgaande discussies plaats betreffende de te nemen maatregelen ter verkokering van den oorlog tegen Duitschland en zijn satellieten in Europa. Men profiteerde van de aanwezigheid van militaire adviseurs, die de respectievelijke Chiefs der Staven vertegenwoordigden, om bepaalde militaire operaties te bespreken, ten opzichte waarvan reeds beslissingen getroffen waren en die reeds worden voorbereid teneinde een basis te scheppen voor de nauwste militaire samenwerking tusschen de drie landen in de toekomst.

Bijna even belangrijk als de verhaasting van het einde der vijandelijkheden, was de erkenning door de drie regeeringen van de noodzakelijkheid, om in hun eigen nationale belang en in het belang van alle vreedlevende naties hun tegenwoordige samenwerking bij het doorvoeren van den oorlog voort te zetten in de periode volgende op het einde der vijandelijkheden: een erkenning, dat enkel op deze wijze de vrede gehandhaafd kan worden en de voorspoed hunner volkeren op politiek, economisch en sociaal gebied volkomen kan worden bevorderd.

Deze overtuiging vindt haar uitdrukking in een verklaring, waarbij de Chinese regeering zich tijdens het verloop der conferentie aan-

Voer geen wandelende bespreking op straat uit met meer dan twee personen...

sloot, en welke geteekend werd door de drie ministers van Buitenlandsche Zaken en den Chineesch ambassadeur te Moskou in naam hunner regeeringen. Deze verklaring, welke heden openbaar gemaakt wordt, voorziet in nog nauwer samenwerking bij de voortzetting van den oorlog en bij alles wat betrekking heeft op de overgave en ontwapening van de vijanden, met wie de vier landen respectievelijk in oorlog zijn. Deze verklaring vermeldt de grondslagen, waarop volgens gemeenschappelijke overtuiging der vier regeeringen een veelomvattend systeem van internationale samenwerking en veiligheid moet worden gebaseerd. Er zijn voorzieningen getroffen om alle andere vredelievende naties, groot en klein, in dit systeem op te nemen.

De conferentie kwam overeen een apparaat in het leven te roepen ter verzekering van de nauwste samenwerking tusschen de drie regeeringen bij het onderzoek van Europeesche vraagstukken, welke naar voren komen naarmate de oorlog zich ontwikkelt. De conferentie besloot met dit doel te Londen een Europeesche Advies Commissie te vestigen, welke deze vraagstukken zal bestudeeren en aan de drie regeeringen gemeenschappelijke aanbevelingen zal doen toekomen.

Er werden voorzieningen getroffen om, zo noodig, de drie-voudige beraadslaging van vertegenwoordigers der drie mogendheden in de respectievelijke hoofdsteden voort te zetten via de bestaande diplomatieke kanalen.

De conferentie besloot tevens tot oprichting van een Raad van Advies voor alle zaken met betrekking tot Italië, in eerste instantie bestaande uit vertegenwoordigers hunner drie regeeringen en van het Fransche Comité voor Nationale Bevrijding. Er werd voorzien in uitbreiding van dezen Raad met vertegenwoordigers van Griekenland en Joegoslavië, met het oog op hun speciale belangen, voortvloeiend uit de aanvallen,

door het Fascistische Italië tijdens dezen oorlog op hun grondgebied gepleegd.

De Raad zal alle daadlijkse kwesties behandelen, welke geen militaire voorbereidingen betreffen en zij zal aanbevelingen doen, die bestemd zijn om de Geallieerde politiek met betrekking tot Italië te coördineeren.

De drie ministers van Buitenlandsche Zaken achtten het gepast om de houding der geallieerde regeeringen ten gunste van het herstel van de democratie in Italië opnieuw te bevestigen door een verklaring, heden gepubliceerd.

De drie ministers van Buitenlandsche Zaken verklaarden, dat het in de bedoeling hunner regeeringen lag de onafhankelijkheid van Oostenrijk te herstellen. Tegelijkertijd vermaanden zij Oostenrijk, dat in de eindafrekening mee zullen tellen Oostenrijk's eigen eventuele pogingen om zichzelf te bevrijden. De verklaring inzake Oostenrijk wordt heden gepubliceerd.

De ministers van Buitenlandsche Zaken gaven ter conferentie een verklaring uit van President Roosevelt, den Heer Churchill en Premier Stalin, welke een ernstige waarschuwing bevat, dat bij de toekenning van welke wapenstilstand dan ook, alle Duitse officieren en manschappen benevens alle leden der Nazi-Partij, die op eenigerlei wijze te maken hebben gehad met vreedheden en terechtstellingen in landen, welke door de Duitse strijdkrachten onder de voet zijn geloopten, teruggebracht zullen worden naar de landen, waar zij hun afschuwelijke misdaden hebben begaan, om daar volgens 's lands wetten aangeklaagd en gestraft te worden.

In de atmosfeer van wederkerig vertrouwen en begrip, welke alle werkzaamheden der conferentie kenmerkte, werden ook andere belangrijke vraagstukken overwogen. Hieronder zijn niet alleen begrepen actuele vraagstukken, maar ook vraagstukken betreffende de behandeling van Hitler-Duitsch-

land en deszelfs satellieten, economische samenwerking, en de verzekering der algemeene vrede.

2. VERKLARING DER VIER NATIES BETREFFENDE ALGEMEENE VEILIGHEID.

Hier volgt de tekst van de Verklaring der vier naties betreffende Algemeene Veiligheid.

De regeeringen van de Ver. Staten, het Ver. Koninkrijk, de Sowjet Unie, en China; vereenigd in hun vastbeslotenheid, om in overeenstemming met de Verklaring der Vereenigde Volkeren, dd. 1 Januari 1942 en volgende verklaringen, de vijandelijkheden tegen die Mogendheden der As, waarmee zij respectievelijk in oorlog zijn, voort te zetten tot deze mogendheden de wapenen hebben neergelegd op de basis van onvoorwaardelijke overgave:

zich bewust van hun verantwoordelijkheid om zichzelf, en de met hen verbonden volkeren te vrijwaren voor elke aanvalsbedreiging; de noodzakelijkheid erkennende, om een spoedige en ordelijke overgang te verzekeren van oorlog naar vrede, en de internationale vrede en veiligheid te vestigen en te handhaven met zoo gering mogelijk gebruik van 's werelds menscheleke en economische hulbronnen voor wapenmaking;

1. Dat hun vereenigd optreden, waartoe zij zich verbonden hebben tot het doorzetten van den oorlog tegen hun respectievelijke vijanden, voortgezet zal worden met het oog op de organisatie en handhaving van vrede en veiligheid;

2. Dat diegenen onder hen, die met een gemeenschappelijken vijand in oorlog zijn, gezamenlijk zullen handelen in alles wat de overgave en ontwapening van dien vijand betreft;

3. Dat zij alle maatregelen zullen nemen, welke door hen noodig worden geacht, teneinde elke schending van de voorwaarden aan den vijand opgelegd, te voorkomen;

4. Dat zij de noodzakelijkheid erkennen om zoo spoedig mogelijk een algemeene internationale organisatie op te richten, op den grondslag van de soevereine gelijkheid van alle vredelievende staten, en waartoe al zulke staten, groot of klein, zullen kunnen toetreden ter handhaving van internationale vrede en veiligheid;

5. Dat zij, zoolang wet en orde nog niet zijn teruggekeerd en een systeem van algemeene veiligheid nog niet in werking is getreden, om de internationale vrede en veiligheid te handhaven, overleg zullen plegen met elkaar en, indien de omstandigheden dit vereischen, met de andere leden der Vereenigde Volkeren, met het oog op gemeenschappelijke actie ten behoeve van de gemeenschap der volkeren;

6. Dat zij, na beëindiging der vijandelijkheden hun strijdkrachten niet zullen gebruiken binnen het grondgebied van andere staten, behalve voor de doeleinden, die in de onderhavige verklaring zijn neergelegd en slechts na gemeenschappelijk overleg; en

7. Dat zij met elkander en met andere leden der Vereenigde Volkeren zullen overleggen en samenwerken om een uitvoerbare, algemeene overeenkomst tot stand te brengen met betrekking tot de regeling der bewapening in de na-oorlogse periode.

CORDELL HULL

3. VERKLARING INZAKE ITALIE

De Ministers van Buitenlandsche Zaken van de Ver. Staten, het Ver. Koninkrijk en de Sowjet Unie, hebben vastgesteld, dat hun drie regeeringen het daarover volkomen eens zijn, dat de geallieerde politiek inzake Italië grondvest moet zijn op het beginsel, dat het Fascisme en al deszelfs boosaardige invloeden en uitvloeiels met wortel en tak moeten worden uitgeroeid, en dat aan het Italiaansche volk elke mogelijkheid dient te worden geboden tot vestiging van staats- en andere instellingen op democratischen grondslag.

MOLOTOV

De Ministers van Buitenlandsche Zaken van de Ver. Staten en van het Ver. Koninkrijk verklaren, dat de actie hunner regeeringen vanaf het begin der invasie van Italiaansch grondgebied op deze politiek gebaseerd was, voor zoover dringende militaire vereischen dit toelieten.

Teneinde deze politiek in de toekomst te bevorderen, zijn de ministers van Buitenlandsche Zaken gezamenlijk van meening, dat de volgende maatregelen van belang zijn, en moeten worden uitgevoerd:

1. Het is onontbeerlijk, de Italiaansche regering op democratische leest te schoeien, door haar uit te breiden met vertegenwoordigers van die Italiaansche

EDEN

volksgroepen, welke zich altijd tegen het Fascisme hebben verzet.

2. Vrijheid van meeningsuiting, van religie, van politieke overtuiging, van drukpers en van openbare vergadering zullen opnieuw en volledig aan het Italiaansche volk worden geschenken. Het zal tevens het recht hebben om anti-fascistische politieke groepen te vormen.

3. Alle instellingen en organisaties, door het Fascistische Regime gevormd, zullen worden opgeheven.

4. Alle fascistische elementen zullen uit de administratie en uit openbare instellingen en organisaties worden verwijderd.

5. Alle politieke gevangenen van het Fascistische Regime zullen vrijgelaten worden en hun zal volledige amnestie worden verleend.

6. Er zullen democratische organen voor plaatselijk bestuur worden gevormd.

7. Fascistische leiders en generaals van het leger, die bekend staan als oorlogsmisdadigers, of die als zoodanig verdacht worden, zullen worden gearresteerd en aan de Gerechtigheid uitgeleverd.

Bij het afleggen dezer verklaring erkennen de drie ministers van Buitenlandsche Zaken, dat, zoolang de militaire operaties daadwerkelijk in Italië voortduren, het tijdstip, waarop het mogelijk zal zijn bovenstaande grondslagen vol-

(15)

ledig ten uitvoer te brengen, zal worden bepaald door den Opperbevelhebber op grond van instructies, gemeenschappelijk uitgevaardigd door de Chefs der Staven. De drie regeeringen, die aan deze verklaring deel hebben, zullen betreffende deze kwestie overleg plegen op verzoek van een van hen. Voorts wordt te kennen gegeven dat niets in deze verklaring het recht van het Italiaansche volk mag tegenwerken om uiteindelijk zijn eigen regeringsvorm te kiezen.

4. VERKLARING INZAKE OOSTENRIJK

De regeeringen van het Ver. Koninkrijk, de Unie van Sowjet Republieken en de Ver. Staten zijn overeengekomen, dat Oostenrijk, het eerste vrije land, dat het slachtoffer werd van de aanranding der Nazi's, uit de Duitse overheersing bevrijd zal worden.

Zij beschouwen de annexatie, die aan Oostenrijk werd opgelegd door den Duitschen inval van 15 Maarts 1938 als van nul en geen waarde. Zij achten zich op geenlei wijze gebonden door welke veranderingen dan ook, die sinds dien datum in Oostenrijk hebben plaatsgerekend. Zij verklaren dat het hun wensch is, een vrij en onafhankelijk Oostenrijk hersteld te zien, terwijl zij daardoor voor het Oostenrijksche volk zelf, zoowel als voor die naburige staten, welke soortgelijke problemen hebben op te lossen, den weg willen openen naar de politieke en economische veiligheid, welke de enige grondslag vormt voor een duurzaam vrede.

Oostenrijk wordt echter herinnerd aan de verantwoordelijkheid waaraan het zich niet onttrekken kan, n.l. de deelneming aan den oorlog aan de zijde van Hitler-Duitsland; zoodat in de eindafrekening onvermijdelijkerwijze rekening zal worden gehouden met Oostenrijk's eigen bijdrage tot zijn bevrijding.

5. VERKLARING BETREFFENDE DE BESTRAFFING VAN OORLOGSMISDADIGERS

Het Ver. Koninkrijk, de Ver. Staten en de Sowjet Unie hebben van vele zijden bewijzen ontvangen van de gruweldaden, moordpartijen, en in koelen bloede uitgevoerde massa-executies, die door de Hitler-strijdkrachten zijn uitgevoerd in vele van de landen, welke zij overweldigd hadden en waartoe zij thans allengs verdreven worden. De wredeheden der Hitleraansche overheersching zijn niets nieuws, en alle volkeren of gebieden in hun greep hebben geleden onder den verschrikkelijksten vorm van regering door terreur.

Nieuw is echter dat vele dezer gebieden nu ontzet worden door de oprukkende legers der bevrijdende mogendheden en dat de terugtrekkende Hitler-Hunnen in hun radeelsoosheid hun meedoogenloze wredeheden verduubelen. Dit wordt nu bijzonder duidelijk bevestigd door de monsterachtige misdaden der Hitlerkrachten op het grondgebied der Sowjet Unie, dat uit hun greep wordt bevrijd, en op Fransch en Italiaansch grondgebied.

Dienovereenkomstig sprekende in het belang van de 32 Vereenigde Volkeren, verklaren de drie geallieerde Mogendheden hierbij plechtig, en geven van deze verklaring als volgt op waarschuwend wijze nota:

Ten tijde van de verlening van een wapenstilstand van welken aard ook, aan welke regering ook, die in Duitsland gevormd mocht worden, zullen de Duitse officieren en manschappen en leden van de Nazi Partij, die verantwoordelijk zijn voor, of een toestemmend aandeel genomen hebben in bovengenoemde gruweldaden, moordpartijen en executies, teruggezonden worden naar de landen, waar zij deze schanddaden

hebben begaan, opdat zij zullen kunnen worden berecht en gestraft in overeenstemming met de wetten dezer bevrijde landen en der soevereine regeeringen, die aldaar zullen worden gevormd. Met betrekking tot al deze landen zullen tot in zoo klein mogelijke details lijsten worden samengesteld, meer in het bijzonder wat betreft de overweldigde delen van de Sowjet Unie, van Polen en Tsjecho-Slowakije, van Joegoslavië en Griekenland—met inbegrip van Kreta en andere eilanden—, van Noorwegen, Denemarken, Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk en Italië.

Duitschers, die deelgenomen hebben aan de fusilleering op groote schaal van Italiaansche officieren of aan de executie van Fransche, Nederlandsche, Belgische of Noorsche gijzelaars, of van boeren op Kreta, of die aandeel hadden in de slachtingen aangericht onder de Poolische bevolking of in de gebieden van de Sowjet Unie, welke thans van den vijand worden gezuiverd—die Duitschers weten thans, dat zij teruggebracht zullen worden naar de plaats hunner misdaden en dat zij ter plaatse zelve berecht zullen worden door de volkeren die zij hebben geschonden.

Laten zij, aan wier handen tot dusverre geen onschuldig bloed kleeft, er zich voor hoeden om tot de schuldigen te gaan behooren; want zeer zekerlijk zullen de drie geallieerde mogendheden hen tot de uiterste eind der aarde achtervolgen en hen overleveren aan de beschuldigen, opdat gerechtigheid geschiede. Bovengenoemde verklaring prejudiceert niet ten aanzien van vooraanstaande misdadigers, wier daden niet aan een bepaalde plaats gebonden zijn en die bij gemeenschappelijke beslissing door de geallieerde regeeringen zullen worden gestraft.

ONS PHOTO-BIJVOEGSEL

Rang-onderscheidingen van de Nederlandsche strijdkrachten

Z. M. Koning George VI inspecteert manschappen van de Nederlandsche Marine, bij een bezoek dat hij kortgeleden aan de Vloot bracht.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE MARINE

Pet Uitmonsteringen

Luitenant-Admiraal
en Schout-bij-nacht

Kapitein ter Zee
en Kapitein Luitenant ter Zee

Luitenant ter Zee 1e, 2e en 3de Klasse

Bovengenoemde officieren dragen
deze kenmerken op hun pet in goud,
evenals officieren der Mariniers

Hoofd off. Vlieger 2e klasse
Officier Vlieger 1e, 2e en 3de klasse
Officier Zeevaarner 1e, 2e en 3de klasse

Hoofd Officier M.S.D. 1e en 2e klasse
Officier M.S.D. 1e, 2e en 3de klasse

Hoofd Officier van Gezondheid .
1e en 2e klasse Officier van Gezondheid
1e en 2e klasse

Vloot Predikant

Hoofd Officier van Administratie
1e en 2e klasse (Zilver)
Officier van Administratie 1e,
2e en 3de klasse (Zilver)

Officier Monteur 1e klasse. Kraag
Uitmonsteringen zijn het zelfde,
doch zonder eikebladeren

Luitenant-Admiraal

Vice-Admiraal

Schout-bij-nacht

Kapitein ter zee,
Kolonel der Mariniers
en Hoofd Officieren 1e klasse

Kapitein Luitenant ter zee,
Luitenant Kolonel van de Mariniers en
Hoofd Officier 2e klasse

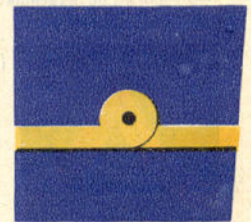
Vloot Predikant

Luitenant ter zee, Officier Vlieger, Officier Zeevaarner 1e klasse,
Kapitein der Mariniers en Officieren 1e klasse

Als boven, Officier 2e klasse
en 1e Luitenant der Mariniers

Als boven, Officieren
3de klasse en 2e
Luitenant der Mariniers

Opper Schipper
en de Adjudenten

Schipper en de Majoors

Bootsman en de Sergeants

Kwartiermeester
en de Korporaals

Marinier 1e klasse

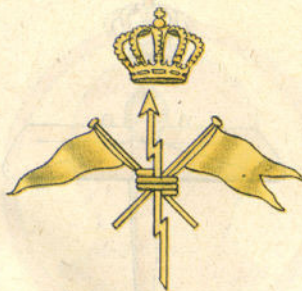
Marinier 2e klasse

Opper Schipper,
Schipper, Bootsman

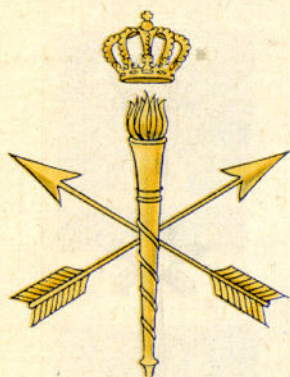
Adjutant, Majoor
en Sergeant Vlieger

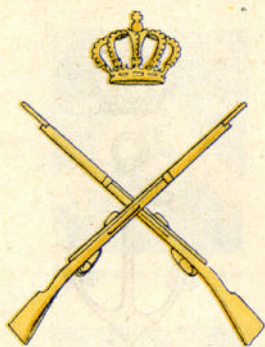
Adjutant, Majoor
en Sergeant Telegraphist

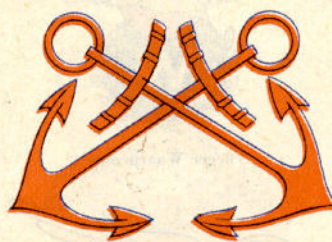
Adjutant, Majoor
en Sergeant Torpedomaker

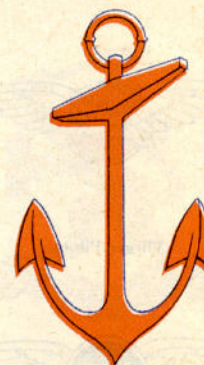
Adjutant, Majoor
en Sergeant Machinist

Adjutant, Majoor
en Sergeant Geschutmaker

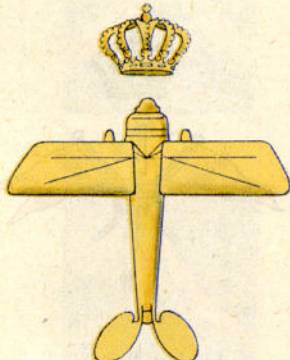
Matroos 1e klasse

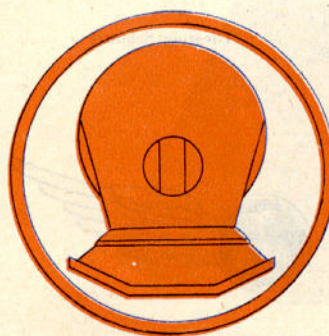
Matroos 2e klasse

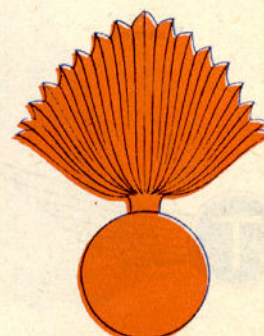
Adjutant, Majoor
en Sergeant Monteur

Adjutant, Majoor
en Sergeant Vliegtuigmaker

Duiker 1e klasse

Mijnlegger

Vlieger Pilot

Vlieger Waarnemer

Waarnemer

Vliegtuig Schutter

Vliegtuig Telegraphist

Vliegtuig Telegraphist Schutter

HET KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LEGER

Voor alle officieren boven de rang van subaltern, in goud Voor alle niet-officieren, in koper

Subaltern in brons

Armeleew voor alle uniformen

HET KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LEGER

Generaal

Luitenant Generaal Een Generaal-Majoor heeft de twee benedensterren in goud

Kolonel

Luitenant Kolonel

Majoor

Kapitein

Deze rang-insignes gelden voor alle takken van het leger. De kleuren hier aangegeven zijn voor de Infanterie. Voor de Medische Dienst, Ingenieurs, Inlichtingen Dienst enz., zijn de kleuren verschillend.

1e Luitenant

2e Luitenant

Sergeant Majoor

Kwartiermeester

Sergeant

Korporaal

Prinses Irene insignie voor alle uniformen

Parachute insignie

Esdoornblad, gedragen door hen die in Canada getraind zijn

Vrijwilligers Ster

Wiel voor Ordonnance

Harp voor leden van het Muziekkorps

HOLLAND'S STRIJDENDE HANDELSVLOOT

DE strijdbaarheid van de Nederlandse koopvaardij komt op treffende wijze tot uiting in de onderscheidingen, welke aan de opvarenden onzer handelsschepen zijn uitgereikt. Vier maal werd aan een koopvaarder de Militaire Willems Orde toegekend. Honderddertig landgenooten verwierven het Bronzen Kruis en 21 het Bronzen Kruis met Eervolle Vermelding. Honderdvijftig maal is het Kruis van Verdienste en 25 keer het Kruis met gesp toegekend. De daden, waarvan de onderscheidingen de beloning en erkenning waren, varieerden van het rammen van een U-boot tot een volledige zeeslag in het klein.

De eerste koopvaardijman, die „het ridder“ verwierf, was de kapitein van een kleine kustvaarder. Bij een aanval van Duitse bommenwerpers bleef hij leiding geven, ook nadat hem een been was afgeschoten. Met lakens liet hij zich verbinden en hij zorgde er toen voor, dat zijn mannen veilig van hun zinkend schip kwamen.

De kapitein van een onzer grootste passagiersschepen, nu een troepschip, kreeg de Willemsorde voor zijn koelbloedig en dapper optreden tijdens de invasie van Frans Noord-Afrika op Wapenstilstandsdag. Postuum werd de Willemsorde toegekend aan kapitein Horsman van den tanker „Ondina“, die tezamen met een Britsch-Indisch mijnveger twee Japanse raiders bevocht en er een van tot zinken bracht.

Een Nederlandsch zeeman laat zijn schip niet gauw in den steek. Toen b.v. de „Ondina“ door de

Japanse raiders in puin was geschoot maar niettemin drijvende bleef, ofschoon ze elk oogenblik kon kapseizen, zag de bemanning toch kans het schip te trimmen en behouden binnen te brengen.

Dit geval staat niet alleen. Het is niet lang geleden dat een reddingsboot van een Nederlandsch schip in Amerika landde. „Ons schip is getorpedeerd“, vertelden de schipbreukelingen. „Toen we het voor 't laatzit zagen stak het achterschip hoog boven water uit. De schroef draaide nog als een wilde“. 's Nachts waren ze van het schip weggedreven en den volgende morgen was er niets meer van te zien. Maar op bijna hetzelfde oogenblik, waarop de schipbreukelingen landden, sukkelde hun schip een Amerikaanse haven binnen. Een deel der bemanning had in den morgen volgend op de torpedering het schip nog drijvende gevonden en was weer aan boord gegaan. Het kleine groepje werkte dag en nacht om de lading te verplaatsen en al stak de voorsteven diep in het water, ze kwamen thuis.

In den zomer van 1941 kregen een der bekwaamste gezagvoerders van onze handelsvloot en een inspecteur opdracht van de Ned. Scheepvaart en Handelscommissie, welke organisatie het bewind voert over de koopvaardij, om een opleidingscursus voor officieren te beginnen, n.l. voor hen, die een hooger rang wenschen te behalen. Ondanks een aanvankelijk gebrek aan leermiddelen is deze cursus een groot succes geworden. Ruim 120 dek-officieren behaalden een hooger rang, terwijl 75 scheeps-

werktuigkundigen promotie maakten. De examens werden afgenomen door leeraren van het Kon. Instituut voor Marine. De examen-eischen zijn minstens 200 zwaar als zij in Nederland waren. De belangstelling is groot en er is altijd een wachtlijst. Een zeeman kan na een lange reis in Engeland arriveeren en plotseling de mededeeling krijgen: „Je gaat morgen naar school. Voor logies is gezorgd.“ Kapitein Van Keulen en de heer J. Haverman, die de cursussen leiden, doen in hun school een uitstekend werk voor de toekomst van onze koopvaardij en die van onze dappere jongens.

Mannen van de Koopvaardij, die in Londen gaan passagieren, vinden daar een Nederlandsch tehuis, waar zij goedkoop en goed kunnen overnachten. Het is „Huize OZO“, dat door een Engelandvaarder wordt geleid. Het is open voor alle leden der Nederlandsche strijdkrachten. De instelling van Huize OZO werd financieel mogelijk gemaakt door Koningin Wilhelmina, die groote belangstelling voor het huis koestert.

Toen een Nederlandsch troepschip een Engelsche haven binnenliep, trokken vier matrozen hun beste pak aan en gingen belet vragen bij de Koningin. In Ottawa waren ze op visite geweest bij Prinses Juliana en de Prinsesjes. H.K.H. had hen verzocht de hartelijke groeten aan Haar Moeder over te brengen. In de woning van de Koningin werden de mannen hartelijk ontvangen en langer dan een uur sprak H.M. met het viertal. „Zoo'n boodschap willen we na iedere reis doen“, zeiden ze.

De bevrijding van Corsica

De bevrijding van Corsica is een lichtend voorbeeld van wat verzet door patriotten vernam. De geschiedenis van Corsica's bevrijding is echter ook in andere opzichten leerrijk voor Nederland, omdat men er uit ziet, dat de omstandigheden, waaronder het verzet zich ontwikkelde en de wijze, waarop het tenslotte gewapenderhand ingrijpt, afhangen van 's lands aardrijkskundige gesteldheid en van de mate van geregelde verbinding, welke tusschen de verzetlieden en de geallieerde onderhouden kan worden.

Van den beginne af aan bestonden er in Corsica losse, onafhankelijke kernen van verzet. Eerst tegen het eind van 1941 werd het eerste contact met de Vrije Fransen te Londen tot stand gebracht. Een Corsicaan woonde te dien einde in Zuid-Frankrijk een ondergrondse vergadering bij; na terugkeer zette hij in het dorp Arystone op 11 November 1942 het eerste uitvoerende comité van 15 man op in naam van het Nationale Front. De 15 man verspreiden zich over het eiland. Zes weken later waren er in Zuid-Corsica reeds 115 geheime comité's, die ongeveer 3.000

man omvatten. De hoofdmans dezer Zuidelijke groep verreeg contact met de Fransche ondergrondse groep, genaamd „Libération"; het verschema, hem door deze groep verstrekt, werd op Corsica toegepast. De Corsicanen profiteerden dus van ervaring, reeds in Frankrijk verkregen.

Weldra werden zij op de proef gesteld. Na de geallieerde landingen in Noord-Afrika werd Corsica door 80.000 Italianen en 2.000 man politie bezet, plus de noodige geheime politie. In December werd de verbinding tot stand gebracht met de Fransche strijdkrachten in Noord-Afrika; een Fransch officier bezocht Corsica, per onderzeeër, en vertrok naar Noord-Afrika met een raming der op Corsica benodigde wapenen. Deze verbindingsofficieren, die regelmatig terugkwamen, gaven soms blijk van grooten heldenmoed. Toen een honderd door de Italianen gemarteld werd, om hem de geheimen der verbinding af te persen, nam hij strychninepillen in, die hij tot dit doel bij zich droeg, liever dan iets te verraden.

In Januari '42 kwamen langs geheime wegen de eerste wapenen op Corsica aan. Een Fransch

officier arriveerde om te helpen bij het opzetten van een militaire organisatie. De wapensmokkel verliep niet zonder botsingen met de Italianen, die lout begonnen te ruiken. De leiders der patriotten trokken zich in Corsica's bijna ondoordringbaar struikgewas, het „maquis", terug, leefden daar in holen en onderhielden alleen des nachts verbinding met hun dorps-hoofden. Begin Juni waren in het zuiden 1.000 man en in het noorden 3.000 man van wapenen voorzien. Toen volgden de eerste ernstige arrestaties, waarvan sommige te wijten waren aan onvoorzichtigheid. Zoo werd een, comitid lid gearresteerd toen hij zijn zieke dochter thuis wilde bezoeken. De leiders trokken zich nu dieper in het „maquis" terug. Voedsel werd hun gebracht, door gewapende gidsen. Deze deden ook als boodschappers dienst tusschen de verzetlieden en hun leiders, die niet meer uit hun schuilhoeken te voorschijn kwamen. Na de eerste verliezen, geleiden in een voorbarigen en daarom nutteloozen strijd, werd een geheel nieuwe organisatie opgezet. Er werden militaire subcomité's gevormd, elk bestaande uit vier secties van vijf man, die

niemand kenden buiten hun eigen sectie. Ieder droeg een schuilnaam. Geen dorpschef kende een ander. Vast discipline regels werden opgesteld: doodstraf voor verkeer van „ondergedokenen" met hun familie; doodstraf op het verlies van de schaarsche wapenen; absoluut gebod, gewonden niet in de steek te laten; prediking der overtuiging, dat er in het „maquis" geen onderscheid mocht bestaan tusschen personen op grond van politieke en godsdienstige overtuiging, afstamming of huiskleur.

De laatste voorbereidingen

Op 5 September 1943 kwamen 300 ton wapenen aan, w.o. geweren, machinegeweren, anti-tank wapenen, mijnen en handgranaten. Plannen werden uitgewerkt voor het afsnijden en vernielen van bepaalde wegen, het opblazen van bruggen en vijandelijke wapen-dorps. Het leggen van hinderlagen. Zorgvuldige informatie omtrent de sterkte en bewegingen der Duitsche en Italiaansche bezettingstroepen werd verzameld. Toen begaf de leider zich naar Algiers met het wachtwoord: „Alles gered".

Tusschen Mussolini's val en den 8sten September, den dag van onvoorwaardelijke overgave voor Italië, had er tusschen patriotten en Italianen reeds een soort gewapende vrede geheerscht. Op 9 September vrede heel Corsica krankzinnig vreugdetoonnelen. Het Comité der Nationale Front daalde uit het „maquis" af, en begaf zich naar de Prefectuur. Binnen enkele dagen waren alle Vichy-elementen achter slot en grendel en patriotten hadden hun bestuursplaatsen ingenomen. Het wachtwoord werd uitgegeven: „Wij zijn nu met de Duitschers in oorlog".

Vier dagen lang wisten de guerilla's zich alleen, zonder hulp van buiten, tegen de 10.000 zwaar bewapende Duitsche bezettingstroepen te handhaven. Er werd met zulk een verberijting gevochten, dat de Duitschers, die de oostelijke kuststrook en bergen bezet hielden,

er niet in slaagden westwaarts op te dringen. Met brandbommen zetten de Duitsche vliegtuigen het „maquis" in lichtelaai.

Op 13 September kwam een snel geïmproviseerde expeditie, overgevoerd door Fransche oorlogsbodems, op Corsica aan. Deze Fransche commando's werden weldra versterkt door aanvoer van Marokkaansche timajellus in hun groene mantels, de gevreesde Marokkaansche gomiers in hun gestreepte burnousses, Fransche vliegers en Amerikaansche commando's. Zij voegden zich in het struikgewas der bergen bij de havelooze, ongeschoren, hongerige patriotten, die de kern der bevrijdingstroepen bleven vormen. De geallieerden hielpen door regelmatige bombardementen. 20 dagen later was Corsica geheel van Moffen gezuiverd.

Deze snelle bevrijding was te danken aan de volgende factoren: 1o. Eenheid binnen het eiland. De heftige politieke en familie-veeten van vroeger waren opgedoekt; negen tiende der bevolking stond eensgezind achter het Nationale Front. 2o. De nieuwe samenwerking, van den beginne af aan mogelijk geworden door een regelmatige verbinding, met de Vrije Fransen, later het Comité voor Nationale Bevrijding, en de Fransche strijdkrachten. Door uitwisseling van gegevens tegen deskundig opgestelde plannen, door regelmatig aanvoer van wapenen, en oefening met deze wapenen onder goede leiding, konden de patriotten in het uur der beslissing dadelijk krachtig optreden, terwijl hun rangen, sterk genoeg om de spits zelfstandig af te bijten, spoedig konden worden versterkt. Slechts door vervulling dezer voorwaarden kon een land, kleiner dan Nederland en bij uitstrak geschikt voor guerillaoorlog, slechts bezet door 10.000 Duitschers, die over een vrij poovere verbinding met het vasteland beschikten, in ruim drie weken tijd worden bevrijd.

A. DEN DOOLAARD.

De Omslag

De afgevaardigde voor Iowa in het Amerikaansche Congres, Charles B. Hooven, die een der grootste kies-districten heeft met Amerikanen van Nederlandsche afkomst, zei eenigen tijd geleden: „Als een der 400.000 Amerikanen met Nederlandsche voorouders in de Vereenigde Staten, voel ik mij bijzonder trotsch op het door mijn land erkende hardnekkige verzet, dat de Nederlanders tegen de Nazi-onderrudking voeren, bij het uigeven van dezen nieuwen postzegel der Vereenigde Staten ter ere van Nederland."

De Directeur der Posterijen, Frank Walker verklaarde: „Hedenochtend wordt een nieuwe postzegel in omloop gebracht, die hulde brengt aan het dappere Nederland. Ondanks de lange maanden van bezetting hebben de vastberaden Hollanders nooit geweefd in hun verzet. Amerika groet zijn medestrijder... Holland."

Senator C. Wayland Brooks van Illinois, zeide, nadat hij over den nieuwen Nederlandsche postzegel gesproken had: „Er bevinden zich onder onze landgenooten Amerikanen van Nederlandsche afstamming, hardwerkende en vredelievende gemeenschaplieden. In mijn geboorte-staat leven duizenden Amerikanen van Nederlandsche afkomst, die trotsch zijn op den moed, dien de Hollanders in het bezette Nederland aan den dag leggen. Wij zijn hen dankbaar voor de groote offers, die zij brengen en wij eeren hun vastberadenheid om onzen gemeenschappelijken vijand te verslaan."

(35)

Twee Hollandsche meisjes in de W.R.N.S.

TEGENOVER mij, aan een tafeltje in een Londensch restaurant, ziten twee Nederlandsche meisjes in de donkerblauwe uniform van de W.R.N.S., het vrouwelijke hulpkorps, dat vele diensten verricht in Britsch Marine-verbond, zoals de W.A.A.F.'s dat doen bij de Royal Air Force. Ze hebben een matrozenmoed op, en op het lint staan de letters: „H.M.S.", „His Majesty's Ships. Op den arm van de donkerblauwe tailleur zijn twee lichtblauwe vleugels geborduurd met een bliksemstraal 'er dwars doorheen, ten bewijze, dat ze allebei zijn ingedeeld bij de radio-afdeeling van den Britschen Marine Vliegdiens.

Wanneer je ze ziet loopen in hun nette marine-uniformen, met de omslaggen gesteven witte boordjes, zwarte-dassen, zwarte

schouwen en zwarte doorschijnende kousen (die, zoals ze echter klagen, veel te onderhevig zijn aan „ladders")—dan kan je je moeilijk voorstellen, hoe het in haar gewone dagelijksche leven toegaat. Daarom vraag ik aan de oudste: „En, Jeanne wat spook je nu de heele dag uit op... eh..."

„Waar ik werk, mag ik niet zeggen" antwoordt Jeanne met de ferme zwijgzaamheid, die marine-menschen nu eenmaal eigen is. „Ik kan je alleen maar vertellen, dat ik ergens op Britsch grondgebied op een eenzaam vliegveld zit. 't Is er kaal en er zijn geen boomen; niets dan heuvels, ze en lucht; en in die lucht wolken, zoals je ze alleen maar in Nederland gewend was. Soms stormt het zoo hard, dat ik niet over het vliegveld loopen kan; maar nu ben ik ook een

beetje aan de kleine kant." „En hoe woon je in die wildernis?"

„Wij Wrens hebben een eigen barakkenkamp. Met z'n twaalfen meisjes wonen we samen in een hut. Er zijn radioherstellerstels bij, en parachute-inpaksters, en klerken, en autobestuurders, en nog een heelboek vakken meer. We slapen best: op metaalraadmatras-sen, en bovendien hebben we behalve de dekens, ook lakens, wat overigens bij de Vloot een onbekende luxe is. De lakens hoef je gelukkig niet zelf te wasschen, maar je eigen goed wel. Het boordjes stijven is soms een toer, wanneer de stijfel moeilijk te vinden is in de winkels. Maar in die hut hoeven we onze vrije uren niet door te brengen; we hebben een recreatiezaal, met een open

haard, makkelijke stoelen, radio, gramfoon, pingpongtafel, schrijftafels... En verstrooiing genoeg. Bij het vliegveld hoort een bioscoop: twee keer in de week hebben we een „open night", dat wil zeggen, dat de mannen bij ons komen dansen; en af en toe een gramfoonplatenconcert of een lezing..."

„En werken jullie nog wel eens?" „Reken maar, en hard ook" schiet ze terug. „Alles op signaal hoor. 's Morgens om kwart over zes is het „waky-waky", reveille. Een uur later ontbijt. Wie stout is, maar dat komt natuurlijk nooit voor, staat om 13 minuten over 7 op, en wascht zich pas na het ontbijt. Dan bedden opmaken, de hoel opruimen, en om 8 uur aan het werk."

„En hoe zien jullie er dan uit?" „Matrozenbroeken aan, 's winters een zeemanstrui met een rolkraag (je moet tegen prikkende wol kunnen), en 's zomers een donkerblauw overhemd. Bij de broek donkerblauwe wollen sokken, kleinste mannemaat, die je eerst knalwarm wascht om ze kleiner te krijgen. En wanneer je op de vliegtuigen en in de hangars werkt, dan heb je natuurlijk een overall aan."

Mijn werk is: de radio-installatie van de vliegtuigen inspecteeren. Deugt er iets niet, dan gaat de zaak in de reparatie, en dan maak je de toestellen in orde. Wanneer je een toestel gekeurd hebt, en dat doe je als meisje alleen, dan moet je het noodig toestellen in de lucht te keuren, dan vliegt de Wren mee, parachute op de rug, reddingsoel om. Je werkt door tot half een. Even lunchen, en dan doorwerken tot 5 uur; maar dikwijls wordt het later. Bovendien zit je eens in de zoveel dagen in de „Mobile reserve", die de haastwerkjes op moet knappen. Alles gaat met de regelmaat, die in de Marine nu eenmaal traditie is. Het eenige verschil tusschen ons en de mannen is, dat we op één signaal geen antwoord geven, namelijk „Spirits

up", dat wil zeggen wanneer de dagelijksche portie rum wordt uitgedeeld.

Op Zondagen werken we dikwijls door. Anders 's ochtends naar de kerk, daarna inspectie, en 's middags de was doen, wandelen, bij voorkeur niet alleen, maar wel zeer eerzaam: of hockeyspelen, en als er schepen in de buurt liggen, bezoek aan boord."

„En wat denken die mannen nu van jullie vrouwen?" „'t's waren er, die er in het begin niet veel fiducia in hadden. Er zijn Wrens, die wel eens een ouden officier met grijze snorren hebben hooren roepen: „O die dag, dat we vrouwen in de Marine hebben gehaald!" Maar dat komt niet meer voor. Wanneer ze zien dat je het ernstig meent en goed werkt, dan worden ze heel hulpvaardig en vriendelijk; en dat is noodig, want er zijn heel wat karweitjes, waarbij mannen en vrouwen samenwerken."

En als bewijs van onderlinge waardeering haalt ze een sigaretten-aansteker te voorschijn, met haar initialen er op, die een bankwerker in het kamp voor haar gemaakt heeft.

Maar voor het kamp komt eerst de opleiding, en daarvan vertelt Marceline. „Wij leven net als de anderen in de kampen; al alleen ontbijten wij in pyjama. Op school krijg je de halve tijd radiotheorie, van mannen, en de rest van de tijd praktisch onderricht, van vrouwen. Eigenlijk moet je eindexamen H.B.S. hebben, want je moet een zekere hoeveelheid wis- en natuurkunde kennen, en dan ga je natuurlijk door op de beginselen van de electriciteitsteor. Verder brand je in het begin dikwijls je vingers met solderen. Schokken krijg je ook genoeg, niet bij het wandelen op Zondagmiddag, maar bij het samenleggen van draden. Pak je de verkeerde, dan blaas je het toestel en jezelf op. 's Avonds lig je op bed je theorie te zwoeven. Radiosininen leer je ook. Ik heb nu eindexamen gedaan, en ga ook naar een kamp, mooi, maar eenzaam."

„En hoe is nu jullie leven onderling?"

„Gaat best. Vrouwen zijn eigenlijk veel flinker dan mannen. Als er een beetje een enkele keer sentimenteel wordt, dan zeggen de anderen: „Vooruit kind, haal de vaatdoek maar en dwel het op." Per slot is het oorlog. Wij moeten er allemaal door heen, en we zijn nog jong!" Deze twee ferme Hollandsche meisjes hebben U slechts een onderdeel van het uitgebreide W.R.N.S.-werk beschreven. Er zijn in de Britsche Marine nog veel meer onderdelen, die groote nauwgezetheid en een hoopontwikkeld verantwoordelijkheidsgevoel vereisen; en die worden stuk voor stuk door meisjes opgeknapt, heel dikwijls op verlaten en onherbergzame posten, waar ze in het gewone leven zelfs geen week vacantie zouden willen doorbrengen.

De Wrens staan in Engeland, allereerst bij de Vloot zelf, hoog aangeschreven; en daarom zijn we blij, dat ook een paar Nederlandsche meisjes er deel van uitmaken.

(36)

(37)

De toekomst van het onderwijs

door
Prof. M. Bokhorst

HET is verheugend te zien, hoe zeer de geheime pers in Nederland zich nu reeds bezig houdt met de opvoeding van onze jeugd na den oorlog, en het is merkwaardig, hoe zeer de gedachten daarop overeenkomt met wat thans in Engeland en andere geallieerde landen leeft. Men vraagt — en wij halen dit aan uit een artikel, getiteld „Ruim baan voor de jeugd“ — gemakkelijk, ook en met name in materieel opzicht, van den toegang tot alle vormen van scholing, opdat niemand, die gaven heeft, zich door gebrek aan middelen van de opleidingsmogelijkheid daarvan afsneden ziet.

Men vraagt, verder: dat overdadig intellectualisme zal plaats maken voor doelbewuste karaktervorming, waarbij, van schoolweerg, de idealen van vrijheid, verdraagszaamheid, persoonlijkheidsvorming, en van een democratische maatschappij-inrichting worden aangekeekt. Het zal de taak zijn van Nederland's opvoedkundigen, die onder den druk der bezetting ervaren hebben, waar ons oude onderwijsstelsel tekort schoot, overvrijd na den oorlog de herziening ter hand te nemen: men moet het ijzer smeden nu het heet is geworden.

Maar met deze inwendige hervormingen dient een verandering van de verhouding tusschen onze onderwijswereld en het buitenland gepaard te gaan. Want onderwijsvorming zal niet alleen den grondslag moeten leggen voor betere nationale — maar vooral ook voor betere internationale verhoudingen. Dit betekent eenszins, dat een gelijkshakeling voor onderwijsmethoden in alle landen zal dienen plaats te vinden. Dat is de Duitse opvatting, waarvan we juist moeten loskomen. Maar het betekent wel, dat men in de verschillende landen, langs verschillende wegen gaand, één ge-

meenschappelijk doel voor oogen zal moeten houden; dat men bewust aankweekt wat samenbindt en muren afbreekt, die ons scheiden. Laten wij dit met een voorbeeld toelichten: het heeft geen zin, in alle landen een vertaling van hetzelfde geschiedenisboek in te voeren, omdat de behoeften verschillend zijn en de mentaliteit van den leeraar — en niet het schoolboek — den geest van het onderwijs bepaalt. Maar het heeft wel degelijk zin, te trachten, de inzichten van geschiedsondanciers overal ter wereld te beïnvloeden, wat betreft de positie, de betekenis de problemen en mogelijkheden van hun vak. Hiertoe nu is internationaal contact noodig. Hier in Londen wordt dit contact werkstellig door de geregelde vergaderingen van de geallieerde Ministers van Onderwijs en hun deskundigen, waarover straks meer.

Internationale Commissie

Onder hun auspiciën werkt een internationale commissie van vakmannen aan de voorbereiding van een uitvoerig handboek voor geschiedsondanciers, waarin nationale ervaring de schering — en internationale samenwerking den inslag vormen voor een veelkleurig patroon van ideeën, suggesties en richtlijnen betreffende de historische vorming van de na-oorlogische generatie.

Om van zulk een boek, vertaald of bewerkt voor alle landen ter wereld — zelfs voor onze huidige vijanden — op den langen duur een invloed ten goede te verwachten, is het echter noodig, dat men in al die landen de vensters open zet naar het buitenland; bereid is, de dingen in grooter

verband te zien, en zelfs, terwille van dit grooter verband, iets van het eigene op zij te zetten.

Wij spraken hierboven van aankweeken wat samenbindt en afbreken wat scheidt. Ook van dit laatste een voorbeeld. Het was onze Minister Bolkestein, die de gedachte naar voren heeft gebracht, dat het Engelsch als internationale hulptaal niet alleen van groote waarde is voor contact met de honderden miljoenen, wier moedertaal of tweede landstaal het is, doch tevens als schakel tusschen de tallozen, die elkaars talen niet verstaan. Van hem kwam het voorstel, overal in de twee hoogste leerjaren van de lagere school het Engelsch te onderwijzen. Dit voorstel vond bijval in alle geallieerde kringen en het trok ten zeerste de aandacht van de Britsche Regering. Voor Nederland zou het betekenen, dat het contact met de Angelsaksische gedachtenwereld — men denke slechts aan radio en film — niet langer het privilege van een bevoorrechte groep der bevolking zou zijn, en dat ieder Nederlander zich tot een mate wereldburger zou kunnen voelen. Welke ongekende mogelijkheden in dit opzicht het zoogenaamde „Basic English“ biedt, dat uit slechts 850 woorden bestaat en door Churchill's uitspraken in Quebec weer in het middelpunt van de belangstelling is komen te staan — dit zal de toekomst moeten leeren.

Dit zijn echter slechts enkele van de onderwijs-problemen, waarover de bevrijde volkeren straks zullen moeten beslissen. In het algemeen zou men dit kunnen zeggen: Voor den opbouw van een betere wereld in internationaal verband zal opvoeding — naast economie, sociaal inzicht en staatkunde in den hoogen zin des woords — tenminste een gelijke, zoo niet een leidende rol moeten spelen. De regeringen van heden zien dit in. De Britsche

Regering heeft temidden van alle oorlogszorgen kans gezien door haar Minister van Onderwijs R. A. Butler een programma van hervormingen te doen ontvouwen, dat met het schema van Beveridge op sociaal gebied te vergelijken valt. De Nederlandsche Regering, afgesneden van direct contact met het volk, kan minder ver gaan. Maar zij kan — en zij wil — van ganscher harte medewerken in het internationaal verband. Algemeen wordt ingezien, dat hier toe een permanente internationale instelling zal noodig zijn — iets in den geest het van *International Bureau van den Arbeid in Genève*. Het zeer lezenswaardig rapport door de „London International Assembly“ en de „Council for Education in World Citizenship“ gezamenlijk uitgebracht onder den titel „Education and the United Nations“, pleit in dezelfde richting.

Daarom worden thans stappen gedaan om, uit het midden van de geregelde bijeenkomsten van Ministers van Onderwijs in Londen, te komen tot de oprichting van een permanent Internationaal Bureau voor Onderwijs. In de hulp bij den wederopbouw van het schoolstelsel en het wetenschappelijk apparaat in de thans nog bezette landen zal dit Bureau een eerste daadwerkelijke opdracht vinden. De „wederopvoeding“ van de vijandelijke volken — of laten wij ons juist uit drukken: in de opvoeding van een nieuwe generatie in het vijandelijk gebied na den oorlog, is een tweede vraagstuk, een waarvan elke poging tot oplossing tenminste een menscheleertijd zal vergen. Overtuigd als wij zijn, dat geen vreemdelingen ooit Duitschers kunnen „opvoeden“, zien wij toch in, dat er in het toezicht op — en de internationale controle over het

onderwijsstelsel van het Duitse volk na den oorlog een taak voor de Vereenigde Volkeren ligt, waar dit internationale onderwijscentrum bij te pas zal komen. Wie in de afgelopen jaren het voorrecht heeft gehad van dagelijkschen omgang met onderwijsspecialisten van vrijwel alle geallieerde Regeringen, welke daar thans gevestigd of vertegenwoordigd zijn, besefte dubbel, hoe jammer het zou zijn, als de in nood en ballingschap geboren samenwerking bij den terugkeer naar onze haardsteden zou worden afgebroken. Het volk van Nederland is nog nooit in zijn verplichtingen op internationaal gebied te kort geschoten. Wij twijfelen niet of het zal ook op onderwijsgebied mannen naar voren brengen, die het in de nieuwe gemeenschap der vrij volkeren met ere zullen vertegenwoordigen. Tot heel niet in de laatste plaats, van Holland's eigen jeugd.

(38)

HET VERHAAL VAN DEN

„Vliegende Hollander“

(Uit het Londensch „Vrij Nederland“ van 19 Sept. 1943.)

Een U-boat vindt zijn graf in de bruischende see. De achterstevan zinkt weg en in de cirkel ziet men vagelijk de bemanning, die zich aan de commando-toren vastklampt.

(40)

OP DENZELFDE dag, waarop de Nazi's in Nederland een aantal onzer landgenooten terechtstelden heeft er een executie van eenigszins anderen aard plaats gevonden in den Atlantischen Oceaan, ter hoogte van de Spaansche kust: een school vijandelijke onderzeebooten vond er zijn vuurpeloton. Maar de vijand vond zijn einde niet op de laffe wijze, waarop de Nazi's zich bij voorkeur van hun tegenstanders ontdoet. Hij was weerloos noch geblindeeld. Hij verloor den open strijd tegen zijn aanvallers in de lucht. En als er één man trotsch is aan dien strijd te hebben deelgenomen, dan is het de Nederlandsche commandant van de Halifax van Coastal Command, die nu voor de tweede maal een vijandelijke onderzeer aan flarden gebombardeerd heeft.

„Toen ik in een uitzending van Radio Oranje het bericht over die executies in Nederland hoorde, was ik toch wel zoo nijdig“, vertelde hij een verslaggever van ANEP te Londen, „dat het eerst niet eens tot mij doordrong, dat wij precies op denzelfden dag onze revanche hadden genomen. En omdat ik meende, dat het de menschen in Nederland misschien goed zou doen dat te hooren, heb ik dienzelfden avond nog naar Radio Oranje geschreven.“

„Over het algemeen“, aldus bene de Nederlandsche vlieger zijn verhaal, „gaan er weken en weken voorbij, voordat er ook maar een vijand in de buurt is. Je vliegt maar over eindeloze watermassa's en als je terugkomt ben je moe en onvoldaan. Maar deze keer was het geluk eindelijk weer eens met ons. Het begon al toen een telegrafist een sein opving bestemd voor een van de bommenwerpers van ons eskader, waarin een plaatsbepaling voorkwam van een aantal Duitse onderzeebooten, die ter hoogte van de Spaansche kust aan de oppervlakte waren waargenomen.“

Wij er op af! Eerlijk gezegd, veel hoop er op tijd aan te komen had ik niet. De ervaring had me keer op keer geleerd, dat de moffen, zoodra ze gesignaleerd zijn, als de bliksem wegduiken. Dat was ook het geval, toen we onze eerste onderzeer te grazen namen. Ik vloog toen ook een Halifax, die „Prins Bernhard der Nederlanden“ gedoopt was. We kregen den vijand niet te pakken, terwijl hij als een haas aan het snelduiken was en onze bommen kwamen net op tijd om 'm die moeite voor goed te besparen. Maar om nu een tweede keer op zooveel geluk te hopen leek me niet redelijk.

Drie Onderzeërs in zicht

Ik was dan ook stonverbaasd, toen we op een gegeven oogenblik zoglijnen van een aantal zigzaggende Duitse onderzeebooten tegen het water afgekeekend zagen. Maar ondanks de vreugde onze prooi niet gemist te hebben, was het volkomen duidelijk, dat die moffen daar niet aan de oppervlakte bleven dobberen, omdat ze ons een vroolijk oogeblikje wilden bezorgen. Ze hadden klaarblijkelijk opdracht gekregen een nieuwe tactiek toe te passen en te trachten met hun gezamenlijk vuur zich de bommenwerpers van het lijf te houden. En dat sloot in, dat zoewel wij, als nog een paar andere bommenwerpers, onze eigen tactiek daartegen moesten uitvinden.

Hun bedoelingen bleken maar al te duidelijk, zoodra een van ons zich in hun buurt waagde. De Duitschers schuuten voldoende munitie voortdurend te hebben en ze pafden dat het een lieve lust was. Het leverde hun echter niet het minste resultaat op. Tenslotte besloten wij den aanval te beginnen. Ik gaf m'n waarnemer opdracht onze bommen één voor één af te werpen en niet, zoodals dikwijls gebeurt, het heele bommenrek tegelijk. Wij maakten het ons daardoor niet gemakkelijker, maar achteraf is al die extra moeite dubbel en dwars belooned. Na een paar schijnaanvallen lieten wij tenslotte ons eerste ei

vallen. Wat duurt het wachten — het is een kwestie van seconden voor je de resultaten kunt waarnemen — dan lang! Maar, toen de stem van een onzer mitrailleur-schutters door de huistelefoon klonk met de boodschap, dat het een machtig mooie „roos“ was, toen wist ik, dat de zaak voor den bakker was.

We keken minder naar de waterzulen, die tot 200 meter opspaten, dan naar de rookkolom, die uit de getroffen onderzeer opsteg. De eerste bom was inderdaad een daalder waard geweest.

Bijna onmiddellijk minderde de vijand vaart. Voor alle zekerheid besloten we er nog een bom aan te spenderen en terwijl we onze aanloop niet waren begonnen, was er naast ons plotseling een geweldige explosie. Een Sunderland en een Liberator, die plotseling op het toneel van den strijd verschenen waren, hadden van de verwarring onder den vijand gebruik gemaakt om onderzeeboot nummer twee finaal op te blazen. De stukken vlogen door de lucht.

Inmiddels vlogen wij nu laag over ons slachtoffer. We zagen de bemanning als gekken over het dek rennen en in zee springen, waar ze zich trachten vast te klampen aan alles, wat maar drijven kon.

De heeren hebben het een flinken tijd in het water moeten uithouden van. Want een aantal oorlogsschepen van de Britsche Vloot, die gewaarschuwd waren en hierheen koers hadden gezet, waren van oordeel, dat het veel nuttiger was eerst onderzeeboot nummer drie af te maken, alvorens met het reddingswerk te beginnen.

Dat ging ook precies zoodals de Britten zich dat hadden voorgesteld. De derde Duitser was er vies bij en daarna werden pas de drenkelingen opgepikt.

Al met al hebben we die Duitschers daar op zee behoorlijk „ge-Hamburgd“ en het is niet vaak voorgekomen, dat er op onze basis zoo'n daverend enthousiast stel doodvermoede kerels-met-zielbaarden uit een Halifax kroop...

(41)

DE STRIJD DER KERKEN

In een vroeger nummer van de *Wervelwind* hebben wij geacht, uit de schaarsche gegevens een beeld te ontwerpen van de houding der Japanners tegenover het Christendom in de bezette gebieden. Wij weten niet veel bijzonderheden, maar één ding staat vast: er zal in Nederlands Indië na de bevrijding een schrikbarende geestelijke en materiele nood blijken te bestaan, op het gebied der Christelijke zending.

De Katholieke kerk zal hier haar centrale missie-organisaties moeten inschakelen om de geleden schade te herstellen. De Protestantische zending is grotendeels op Nederlandsche hulp aangewezen. De groote vraag is echter, of- en

trum. Britsche Protestantische kerken interesseeren zich voor onze zending en kunnen bij hun hulpelingen niet aan hun lot worden overgelaten. Menschen en geld, om alles weer op gang te brengen, moeten nu reeds worden gezocht. Zoals de aantrekkelijke brochure, die verleden week onder den titel „Als Indië weer vrij komt...“ in duizenden en duizenden exemplaren over de heele wereld verspreid is, het uitdrukt: „Evenmin als het voldoende zal zijn voor hen, die na dezen strijd naar het Vaderland terug zullen keeren, om in de vrijheid het einde van den oorlog rustig af te wachten, evenmin is het voldoende werkloos naar te zitten in deze zendingsteris. Het is niet alleen onvoldoende... het zou ons zeker als een onvergeetlijk verzuim worden aangerekend. Daarom hebben wij Hervormden en Gereformeerde de handen ineen geslagen en zijn ons gaan bezinnen op deze vraag, deze allesbeheerschende vraag: Wat vraagt Christus van ons, die nog in de vrijheid leven? En als deze vraag wordt gesteld, dan komt er altijd actie!“

Het initiatief tot deze actie is lang geleden genomen door den Kerkeraad van de Nederlandsche Hervormde Gemeente te Londen.

Protestantsch Nederland mag nooit de zegenrijke invloed vergeten, die deze Londensche ballingen-gemeente reeds in de eerste dagen van den vrijheidsstrijd tegen Spanje op de Nederlandsche reformatie heeft gehad. Ook thans is zij haar historische traditie, van rustpunt in de branding te zijn, getrouw gebleven. Zij heeft alle Nederlandsche Hervormden en Gereformeerden in Engeland tezamen gebracht, en daaruit is geboren het

Algemeen Comité voor Protestantische Kerkelijke en Zendingbelangen in Nederlandsch Indië.

Het Comité stelt zich tot taak het organiseren van hulpverlening op geestelijk, medisch en financieel gebied, met name door:

a) het ontwerpen van een regeling, waarbij eventueel de tijdelijke hulp van buitenlandse zendingen onder nader vast te stellen voorwaarden wordt aanvaard.

b) de Regering bij te staan in de medische verzorging der bevolking in de bevrijde gebieden, met name door het tot beschikking stellen van doktoren en verplegend personeel, en op onderwijsgebied, en

c) het helpen met propaganda en advies bij te voeren acties en gelden bijeen te brengen voor het herstel van het zendingswerk.

Het werk heeft de volle sympathie van de Nederlandsche Regering en zal in nauw overleg met haar worden uitgevoerd.

Reeds is contact opgenomen met Hervormde en Gereformeerde Kerken en instellingen in Amerika, West Indië, Zuid-Afrika, Australië en Zwitserland. Getracht zal worden, uit die landen Nederlandsch-spreekende predikanten en zendingen aan te trekken.

Door middel van de bovengenoemde brochure is het comité thans in de openbaarheid getreden met een beroep op geestelijken en materielen steun van alle vrije Nederlanders.

De campagne werd geopend in Londen op Hervormingsdag, met een gezamenlijk dienst, waarin optraden Ds. J. van Dorp, van de Hervormde Kerk, ouderling Chr. de Wit voor de Gereformeerde Kerk en Ds. C. D. Buent uit de Minahassa namens de Indische Kerken.

De Koningin en verscheidene ministers waren onder het gehoor. „Vanmorgen zijn wij met onze arbeid ingekeerd tot ons zelf en wij hebben in een gemeenschappelijke zendingsbijeenkomst dien arbeid aan God opgedragen“ sprak Ds. van Dorp diezelfde dag voor Radio Oranje. En hij eindigde met de bemoedigende woorden van het kerklied, dat wij 's morgens aan het einde van den dienst gezongen hadden:

De broederkring is wijd getrokken,
Om zeën en gebergten heen,
Toch zal geen macht zijn ringmuur schokken
't Cement der liefde hecht aaneen.
Eendrachtig werken w' onder 't zwerfen
Gezegd meest op 't onvoorzienst:
Een strijden is 't, een rustloos werven
Voor Jezus en zijn liefdedienst.

PROF. M. BOKHORST.

Het Algemeen Comité voor Protestantische Kerkelijke en Zendingbelangen in Nederlandsch Indië

Ds. J. van Dorp, voorzitter
Chr. de Wit, vice-voorzitter
Ch. Kouveld, secretaris
J. ten Donschate, penningmeester

G. Baars
Jhr. Mr. F. Beelaerts van Blokland
Prof. Dr. M. Bokhorst
H. J. van den Broek
Ds. C. D. Buent
C. D. van Es
Majoor D. J. Galle
Ir. B. Gerritzen
Mr. O. A. Gobius
J. Hardeman
J. A. Niculant Pelkman
Dr. A. A. van Rijn
Ds. J. H. Sillevis Smitt
R. Smit
Ds. W. C. Veltkamp

De brug bij Padalarang aan de spoorlijn Batavia- Bandoeng.

(43)

Verkrijging van vreemde nationaliteit door Nederlanders

DE REGERING van HARE MAJESTEIT DE KONINGIN DER NEDERLANDEN, enerzijds,
DE REGERINGEN van ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING DER BELGEN,
en van HARE KONINKLIJKE HOOGHEID DE GROOTHERTOG VAN LUXEMBURG, anderzijds,
beziel door den wensch de monetaire betrekkingen te stabiliseren en de werking van het betalingsverkeer tusschen Nederland en de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie, met inbegrip van de overzeesche gebieden staande onder de soevereiniteit of het mandaat van genoemde Staten te vergemakkelijken, zijn het volgende overeengekomen:

ARTIKEL 1.
Met ingang van de ondertekening dezer overeenkomst,

wordt de koers van den Nederlandschen gulden ten aanzien van den Belgischen frank, vastgesteld op: Fl. 1, — tegen B.Fr. 16,52 (3,304 belg.) of, zegge B.Fr. 100, — (20 belg.) voor Fl. 6,053.
Deze koers wordt genoemd de „officiële koers“.

In den officiële koers kan zonder voorafgaande overeenkomst tusschen de Nederlandsche en Belgische Regeringen geen enkele verandering worden gebracht.

ARTIKEL 2.
De Nederlandsche en Belgische monetaire autoriteiten zullen met elkander op grondslag van den officiële koers handelen.
Zij zullen in gemeen overleg de koop- en verkoopkoersen vaststellen, welke op de van hen afhankelijk geldmarkten zullen gelden. Deze koersen zullen dezelfde zijn in Nederland en in de Belgisch-Luxemburgsche Eco-

nomische Unie; zij zullen niet meer dan 1% van den officiële koers mogen afwijken, noch naar boven, noch naar beneden.
Zij zullen, behoudens overeenkomst, geen Nederlandsche gulden of Belgische franken tegen buitenlandse deviezen inwisselen dan tegen de koersen waarop deze deviezen op de officiële markt in Nederland, indien het Nederlandsche gulden, of in België, indien het Belgische franken betreft, worden verhandeld.

ARTIKEL 3.
Voor alle betalingen, die Nederland, Nederlandsch-Indië of eenig ander deel van het Koninkrijk der Nederlanden in het gebied van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie, in Belgisch Congo of in de gebieden onder Belgisch mandaat mochten hebben te doen, zullen de Belgische monetaire autoriteiten, aan de Nederlandsche monetaire autoriteiten Belgische franken volgens den officiële koers tegen betaling in Nederlandsche gulden verschaffen.

Voor alle betalingen, die de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie, de Kolonie Belgisch Congo of de gebieden onder Belgisch mandaat, in Nederland, in Nederlandsch-Indië of in eenig ander deel van het Koninkrijk der Nederlanden mochten hebben te doen, zullen de Nederlandsche monetaire autoriteiten aan de Belgische monetaire autoriteiten Nederlandsche gulden verschaffen volgens den officiële koers, tegen betaling in Belgische franken.

ARTIKEL 4.
De Nederlandsche monetaire autoriteiten zullen aan de Belgische monetaire autoriteiten tegen betaling in Nederlandsche gulden de Nederlandsche-Indische gulden of de gulden van eenig ander deel van het Koninkrijk der Nederlanden verschaffen, welke noodig zijn voor het doen van alle betalingen in Nederlandsch-Indië of in eenig ander deel van het Koninkrijk der Nederlanden.

De Belgische monetaire autoriteiten zullen aan de Nederlandsche monetaire autoriteiten tegen betaling in Belgische franken de Congo-franken verschaffen, welke noodig zijn voor het doen van alle betalingen in Belgisch Congo of in de gebieden onder Belgisch mandaat.

De Regeringen en de monetaire autoriteiten van Nederland en België zullen periodiek overleg plegen ten einde gemeenschappelijk de noodige maatregelen vast te stellen ter handhaving van de soepele werking van het betalingsverkeer en ter voorkoming van alle handelingen, onverenigbaar met de monetaire en economische politiek van Nederland en België.

ARTIKEL 5.
Alle Belgische franken door Nederland aangehouden zoowel als alle Nederlandsche gulden door België aangehouden zullen vrijelijk voor de in deze overeenkomst bedoelde handelingen kunnen worden gebruikt.

ARTIKEL 6.
Nederland en België zullen onderscheidenlijk een rekening aanhouden van de met toepassing van artikel 3 dezer overeenkomst verrichte handelingen.

Nederland zal deze rekening in Nederlandsche gulden, België in Belgische franken houden.
De saldi dezer rekeningen zullen op den laatsten dag van iedere maand tegen den officiële koers in afgeronde bedragen worden verrekend.

Nederland en België zullen evenwel onderscheidenlijk het recht hebben deze verrekening te doen plaats hebben in den loop van de maand.

Het gedeelte van de creditsaldi, dat dertig miljoen tweehonderd vijftig duizend Nederlandsche gulden of vijfhonderd miljoen Belgische franken te boven gaat, zal prorata temporis rente dragen ten laste van het debiteurland. Deze rente, berekend naar den officiële discontoers van geaccepteerde wissels zoals deze door de circula-

tiebank van het debiteurland wordt in acht genomen, zal worden geboekt op den laatsten dag van ieder kalenderwartaal.

ARTIKEL 7.
Indien op een gegeven oogenblik als gevolg van de toepassing van artikel 3 van deze overeenkomst Nederland een creditsaldo van meer dan een milliard Belgische franken te vorderen zou hebben, of België een creditsaldo van meer dan zestig miljoen vijf honderd duizend Nederlandsche gulden te vorderen zou hebben, zullen de twee Regeringen met elkander overleg plegen, ten einde dezen onevenwichtigen toestand te beëindigen.

ARTIKEL 8.
Onverminderd de bepalingen van artikel 11 hierna volgende, zal geen waarborg in goud noch enige andere zakelijke waarborg worden gevraagd als onderpand voor de saldi voortvloeiende uit de toepassing van deze overeenkomst, en geneerleel aanvraag worden ingediend om deze saldi in goud of in buitenlandse deviezen om te zetten.

Daarentegen zal het debiteurland steeds het recht hebben terugbetalingen in goud te doen. Het metaal zal worden aanvaard tegen den aankoopsprijs van goud zoals deze door de circulatiebank van het crediteurland wordt in acht genomen.

Met toestemming van het crediteurland zal het debiteurland ook terugbetalingen mogen doen door middel van afgifte van buitenlandse deviezen tegen den aankoopsprijs van het crediteurland daarvoor vastgesteld.

Het ligt met name in de bedoeling van Nederland en België betalingen in buitenlandse deviezen aan te bieden en te aanvaarden om afwijkingen van den evenwichtstoestand te herstellen, die zouden kunnen voortvloeien uit tusschen de Hooge Contracterende Partijen afgesloten handelstransacties, hun oorsprong vindende in invoer betaald door een hunner in buitenlandse deviezen

en leidende tot uitvoer betaald aan den ander in buitenlandse deviezen.

ARTIKEL 9.
Indien Nederland en België mochten besluiten den officiële koers te wijzigen, worden de rekeningen afgesloten en verrekend tot den officiële koers die tot dien van kracht was. Indien het bedrag van het uiteindelijk creditsaldo is uitgedrukt in een devies, hetwelk ten opzichte van het goud in waarde is veranderd, wordt het bedrag ervan door het debiteurland in evenredigheid met deze wijziging opnieuw vastgesteld.

Bij de berekening van het uiteindelijk saldo zal rekening worden gehouden met de bedragen waarvoor de Nederlandsche en Belgische monetaire autoriteiten uit hoofde van wisselcontracten op termijn verplichtingen hebben loopen op den datum waarop de verandering van koers ingaat.

ARTIKEL 10.
Met toestemming van de Nederlandsche monetaire autoriteiten zullen de Belgische monetaire autoriteiten de door hen aangehouden gulden mogen gebruiken om betalingen ten gunste van derde landen te doen en met toestemming van de Belgische monetaire autoriteiten zullen de Nederlandsche monetaire autoriteiten de door hen aangehouden Belgische franken voor betalingen ten gunste van derde landen mogen gebruiken.

ARTIKEL 11.
Indien deze overeenkomst mocht worden opgezegd, zal het uiteindelijk creditsaldo tot aankoop van door het debiteurland uitgegeven Schatkisbiljetten worden aangewend.

Deze Schatkisbiljetten zullen in de valuta van het crediteurland worden uitgegeven; zij zullen 3% rente dragen en worden gedeeld volgens een delgingsplan vast te stellen in gemeen overleg tusschen Nederland en België, zonder dat echter de totale duur van de amortisatie vijf jaren zal overschrijden.

(45)

(44)

Als waarborg voor de delging van en voor de betaling van de rente op deze Schatkistbiljetten, zal daartoe geëigend onderpand ten behoeve van het crediteur-land worden gegeven.

ARTIKEL 12.
De Nederlandsche en Belgische monetair autoriteiten behoren ieder voor zich de noodige maatregelen te treffen ter handhaving van een verhouding overeenkomende met den officiële koers, bedoeld in artikel 1 dezer overeenkomst, tusschen hunne eigen devisen en die van derde landen. Evenwel zullen zij ter verzekering van eenheid van optreden onder elkander een voortdurend contact hebben en elkander de hoogte omtrent alle vraagstukken de monetair en economische politiek betreffende, alsook bij elke gelegenheid waarbij dit noodig mocht voorkomen.

Zij dragen eveneens zorg voor de coördinatie der maatregelen, die zij geneept zouden zijn op hun respectieve markten te nemen.

ARTIKEL 13.
De Nederlandsche Bank en de Nationale Bank van België zullen, respectievelijk door de Regeering van het Koninkrijk der Nederlanden en door de Regeering van het Koninkrijk België, onder garantie van den Staat met de toepassing van de bepalingen dezer overeenkomst worden belast; zij zullen daartoe de gewenschte contacten tot stand brengen, met name die, welke zijn bedoeld in de hierboven genoemde artikelen 4 en 12. Zij zullen bevoegd zijn de noodige overeenkomsten te sluiten met de internationale organen waarvan hunne Regeeringen zullen deel uitmaken.

ARTIKEL 14.
Niets in deze overeenkomst verzet zich ertegen dat Nederland en België toetreden tot internationale multilaterale overeenkomsten betreffende de stabilisatie van wisselkoersen. Zij verbinden zich zulks niet dan gezamenlijk te doen.

Anderzijds zullen derde landen tot deze overeenkomst met toestemming van de Nederlandsche en Belgische Regeeringen kunnen toetreden.

ARTIKEL 15.
Ten einde deze overeenkomst ten volle aan haar doel te doen beantwoorden, zullen de Hooge Contracterende Partijen er naar streven een nauwe samenwerking in hunne handelsbetrekkingen tot stand te brengen.

ARTIKEL 16.
Met inachtneming van een opzeggingsstermijn van ten minste twee jaar kan deze overeenkomst op den 1sten Januari van ieder jaar, van 1 Januari 1949 af, worden beëindigd.

ARTIKEL 17.
Deze overeenkomst zal zoo spoedig mogelijk worden geratificeerd en de ratificaties zullen zoo spoedig mogelijk worden uitgewisseld.

In afwachting hiervan zal zij voorloopig worden toegepast van de ondertekening af, met bevoegdheid van de Nederlandsche Regeering of van de Belgische Regeering haar op elk oogenblik te beëindigen met inachtneming van een opzeggingsstermijn van zes maanden. In het laatste geval zullen de bepalingen van artikel 11 van toepassing zijn.

Ten blijk van de volmachtigheden, daartoe met de noodige volmachten bekleed, deze overeenkomst hebben ondertekend en van hun zegel voorzien.

Gedaan te Londen, den 21 October 1943, in drie exemplaren, in het Nederlandsch en in het Fransch, welke beide teksten rechtsgeldig zijn.

Kon. besluit tot benoeming van een regeeringscommissaris belast met de repatriëring van in Duitschland en andere landen verblijvende Nederlanders

Het K.B. is genomen op voordracht van de Ministers van Sociale Zaken, van Alge-

meene Oorlogvoering, van Buitenlandsche Zaken, van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Oorlog, van Marine, van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart. Bij het vaststellen is gelet op de beschikking van den Minister van Sociale Zaken van 1 Mei 1943 tot instelling van een commissie met de opdracht de repatriëring van in het buitenland (Duitschland en andere landen) verblijvende Nederlanders voor te bereiden, in overleg zooveel mogelijk met de op dit gebied werkzame internationale instanties, en de bemoeiingen dienaangaande van de Nederlandsche Departementen van Algemeen Bestuur te coördineeren.)

ARTIKEL 1.
Met ingang van 15 October 1943 wordt benoemd tot Regeeringscommissaris belast met de repatriëring van in het buitenland (Duitschland en andere landen) verblijvende Nederlanders G. F. FERWERDA.

De Regeeringscommissaris wordt ontslagen op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

ARTIKEL 2.
De Regeeringscommissaris voornoemd kan bij de uitvoering van zijn taak het advies inwinnen van en overleg plegen met de op dit gebied werkzame nationale en internationale instanties.

ARTIKEL 3.
De Regeeringscommissaris is bij de vervulling van zijn taak gebonden aan hem nader door Onze Minister van Sociale Zaken te verstrekken richtlijnen.

Hij is bij de vervulling van zijn taak verantwoordelijk aan Onze Minister voornoemd, aan wien hij op diens verzoek of eigener beweging verslag uitbrengt.

ARTIKEL 4.
Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit Besluit, dat in de Staatscourant zal worden geplaatst.
Londen 8 October 1943.

Toelichting

De commissie, waarvan hierboven gesproken wordt, heeft, onder voorzitterschap van Prof. Ir. E. R. Hondelink sinds 1 Mei gewerkt. Zij bevelth thans eenstemmig de benoeming van een Regeeringscommissaris aan.

De heer Ferwerda werd te Amsterdam geboren. Hij was in het industriele leven werkzaam in Nederland, Duitschland en Engeland. Sinds 15 Mei 1940 treedt hij op als Directeur der Nederlandsche Scheepvaart en Handelscommissie te Londen.

Hij wordt nu belast zoowel met de voorbereiding-als met de uitvoering van de repatriëring en hij zal zijn taak moeten volbrengen in nauwe samenwerking met de Commissie-Hondelink en met de andere in Londen werkzame nationale en internationale instanties op dit gebied.

De commissie-Hondelink is er van uitgegaan, enerzijds dat landgenooten zooveel mogelijk door hun eigen landgenooten gerepatriëerd moeten worden, anderzijds dat de zorg voor transport, relief en medische voorziening voor te repatriëeren personen principieel een civiel karakter moet dragen, terwijl de voorbereiding en uitvoering daarvan bij voorkeur in civiele handen moeten worden gelegd.

Het ligt in het voornemen te bevoorwaarden, dat indien een internationaal orgaan voor de repatriëring tot stand komt, de regeeringscommissaris daarin zal plaats nemen ter behartiging van het Nederlandsche belang bij de repatriëring. Aan hem zal een hoofd-officier van Nederlandsche nationaliteit kunnen worden toegevoegd, die eventueel noodzakelijk militair contact tot stand brengt.

De taak van den regeeringscommissaris is aldus gedacht, dat hij de voorbereiding en uitvoering zal leiden van de repatriëring van de Nederlanders tot zij de Nederlandsche grens zullen hebben ge-

paaseerd. Ten behoeve van de repatriëeringswerkzaamheden binnen 's lands grenzen, zal de regeeringscommissaris zich zoo spoedig mogelijk na de bevrijding met de desbetreffende instanties in Nederland in verbinding moeten stellen.

Reeds spoedig zullen, zoo mogelijk reeds voor het eindigen der vijandelijkheden, de te repatriëeren personen door middel van de radio en op andere wijze van gealleieerde zijde gewaarschuld moeten worden, dat repatriëering op eigen initiatief niet toegestaan is, dat hulp van de zijde van hun Regeering hen zeer spoedig zal bereiken, en dat zij, indien zij aan deze aanwijzing geen gevolg geven, gevaar loopen verstoeken te blijven van de hulp, die geboden zal worden. Maatregelen van dezen aard zullen in gealleieerd verband getroffen moeten worden.

Ondanks alle te nemen maatregelen, zal het in den beginne zeer moeilijk zijn om ongeorganiseerde verplaatsingen in Duitschland van te repatriëeren personen te beletten. Ongeorganiseerd repatriëerenden zullen buiten de Nederlandsche grenzen, voor zoover mogelijk, in het apparaat voor de georganiseerde repatriëering moeten worden opgevangen.

De medewerking hiertoe van de gealleieerde militaire autoriteiten zal moeten worden voorbereid.

Men stelle zich voor dat de regeeringscommissaris zal worden bijgestaan door een organisatie onder leiding van een medicus, die bij zijn staf zal zijn ingedeeld, tenzij een ander in internationaal verband anders wordt geregeld.

De organisatie van den medisch dienst bij het repatriëeringsapparaat zal bij voorkeur zooveel mogelijk dienen aan te sluiten bij den dienst der volksgezondheid in Nederland, aangezien de medische verzorging van te repatriëeren personen voor zooveel mogelijk buiten de landsgrenzen zal plaats vinden (door Nederlandsche artsen) in nauw contact en in overleg met dezen dienst.

Verplichte week- of maandbrieven voor alle zeelieden

Verklaring van den Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, ter gelegenheid van de invoering van verplichte week- of maandbrieven gericht aan alle gehuwde zeelieden, die geen week- of maandbrieff aan hun vrouw, respectievelijk kinderen, hebben uitgemeakt.

Zoals U zal blijkken uit de circulaire der Nederlandsche Scheepvaart- en Handelscommissie No. 275,268A of Onderwerp 427, dd. respect. 30 September, 1943, 16 September 1943, en 24 September 1943, heb ik met mijn Beschikking van 20 Augustus, 1943, bepaald, dat U in de toekomst verplicht bent een gedeelte van Uw loon op zij te leggen voor het onderhoud van Uw echtgenoot en/of kinderen, die zich in het bezette gebied bevinden. Ik wil U gaarne bekennen, dat ik deze Beschikking eerst na zeer langdurige overwegingen heb geteekend en hiertoe pas ben overgegaan, nadat het voor mij vaststond, dat deze maatregel noodzakelijk was. Ik stel er dan ook prijs op U door middel van deze persoonlijke boodschap het hoe en waarom van deze maatregel toe te lichten en bovenal U de verzekering te geven, dat de ingehouden gelden vanzelfsprekend Uw eigendom blijven, voorzover er geen uitbetalingen in Nederland tegenover staan.

Velen van U zullen zich herinneren, dat de Regeering in het voorjaar van 1941 door middel van Radio Oranje een beroep op de bevolking in het bezette gebied heeft gedaan om de families van onze zeelieden van den noodigen fincieelen steun te voorzien. De Regeering heeft daarbij niet gearzeld zich garant te stellen voor de bedragen, welke op deze wijze gedurende den oorlog ter beschikking van Uw familieleden worden gesteld door onze landgenooten, wien daarbij ongetwijfeld het zoo nuttige en belangrijke werk voor oogen staat, dat door U thans voor

de bevrijding van ons Vaderland wordt verricht. Uit berichten welke sindsdien en vooral den laatsten tijd zijn binnengekomen, is komen vast te staan, dat dit beroep op de vaderlandsliefde en de offervaardigheid van de in het bezette gebied achtergeblevenen niet vergeefs is geweest.

Het zal U duidelijk zijn, dat, waar er van Regeeringswege eenzijdig niets nagelaten zal worden om te zorgen, dat de aldus voorgeschieden bedragen ten volle zullen worden terugbetaald, zij zich anderzijds verplicht ziet er eveneens voor te zorgen, dat de daarvoor benodigde fondsen beschikbaar zullen zijn. Velen onder U zullen, ook zonder dat zij een week- of maandbrief hadden uitgemaakt, reeds zelf gezorgd hebben, en ook thans nog zorgen, dat zij na den terugkeer hun fincieele verplichtingen ten opzichte van hun familieleden in het bezette gebied kunnen nakomen. Zij zullen echter ongetwijfeld kunnen begrijpen, dat het, om redenen van billijkheid, noodzakelijk is, dat ook de zeelieden, die dergelijke voorzorgen niet hebben getroffen, worden verplicht zich een dergelijke fincieele opoffering te getroosten. Dat de thans opgelegde verplichte inhouding voor de betrokkenen geen fincieel nadeel beteekent, moge het volgende U duidelijk maken.

De bedragen, welke van de gages zijn ingehouden in verband met week- of maandbrieven zijn reeds grootendeels gestort op een apart fonds, dat beheerd wordt door het Bestuur der Stichting "Week- en Maandbrieven". Om trent het nog niet gestorte deel kan ik U mededeelen, dat besprekingen gaande zijn met het oog ook deze gelden, waartoe de Regeering reeds een zekere contant toelofte, onder beheer van genoemde Stichting te brengen. Alleen het Bestuur van deze Stichting kan over deze gelden beschikken en wel indien van de drie partijen, die in dit Bestuur zijn vertegenwoordigd, elk één vertegenwoordiger zich met zijn

handtekening accoord verklaard met de beschikking over het geld, terwijl tenslotte de beschikking over deze gelden nog aan mijn uiteindelijke goedkeuring onderhevig is. Boven genoemde Bestuur is samengesteld uit twee vertegenwoordigers van de Regeering, twee van de Bewindvoerder der Koopvaardijvloot en twee van de werknemers, terwijl één der Regeeringsvertegenwoordigers, t.w. de Chef van de Afdeling Scheepvaartzaken van mijn Department, de functie van voorzitter waarneemt. De tegenwaarde van meer dan 15 miljoen gulden is reeds door de vorengenoemde Stichting zoo voordeelig mogelijk belegd en hierop is ruim fl.200.000 aan rente gekweekt, van welke rente ook de zeelieden straks, naar verhouding, zullen profiteren. Ik kan hieraan toevoegen, dat alle bedragen, welke als gevolg van de invoering der verplichte delegaties, van Uw gage zullen worden ingehouden, eveneens door deze Stichting zullen worden beheerd en zoo voordeelig mogelijk zullen worden belegd. Wanneer t.z.t. blijkt, dat zij niet of slechts gedeeltelijk voor het onderhoud van hun familieleden noodig zijn geweest, zal dit bedrag bij de afrekening in Nederland aan de zeelieden worden terugbetaald. Dit "noodig saldo" zal beschouwd worden als geld, dat door U tijdens den oorlog gespaard is, d.w.z. dat U, indien er bijv. fl.76 — meer werd ingehouden dan in Nederland aan Uw familieleden werd betaald, bij de afrekening in ieder geval een bedrag van fl.10 of de tegenwaarde daarvan wordt terugbetaald.

In het kort gezegd komt het er dus op neer, dat alles wat ingevolge deze regeling van Uw gage wordt ingehouden aan U of aan Uw familieleden ten goede zal komen, hetzij nu, hetzij bij terugkomst in Nederland.

Ik twijfel er dan ook niet aan of de overtuiging dat de inhoudingen ten bate van Uw gezin geschieden, zal bij U allen zwaarder

wegen dan het feit, dat een gedeelte van Uw gage om deze reden niet aan U zal worden uitbetaald.

Uit het Koninklijk Besluit van 14 September 1943 tot instelling van het Speciale embleem van een gouden anker met een margriet voor opvarenden van de Nederlandsche Koopvaardijvloot

Wij, Wilhelmina, enz. Overwegende, dat gezagvoerders, officieren en scheepsgezellen van de Nederlandsche Koopvaardijvloot te staan over Onze Kleindochter, Prinses Margriet Francisca en dat, overeenkomstig den wensch der ouders, hun bijzonderlijk het recht ware toe te staan het embleem van de margriet te dragen; Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL 1.

1. Het is aan gezagvoerders en officieren van de Nederlandsche Koopvaardijvloot, bij uitsluiting van alle anderen, toegestaan het embleem te dragen, dat op een zwart veld een gouden anker vertoont, in het midden beladen met een margriet met oranje hart en aan beide zijden een gouden eikentak met vier gouden eikels, welke aan het onderende door middel van een gouden lint zijn samengeknoopt.

2. Aan officieren, die reeds een embleem dragen op hun uniformpet en dit embleem wenschen te behouden, is toegestaan het reeds bovenomschreven embleem, zonder eikentakken, links op de borst te dragen.

ARTIKEL 2.

Aan de scheepsgezellen van de Nederlandsche Koopvaardijvloot is het bij uitsluiting van ieder ander toegestaan een insigne, met een grootste hoogte van anderhalven centimeter, in het knoopsgat te dragen, dat op een zwart veld een gouden anker vertoont, in het midden beladen met een margriet met oranje hart, echter zonder eikentakken.